

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Cafés en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang“.

Opgericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
VERLICHTINGENDIENST TELEFOON 4519.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD“
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie“, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 26, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

N.V. NEDERLANDSCHE IJZERHANDEL Afd. ENTHOVEN

Ijzerhandel, Gereedschappen, Complete Keuken- en Badkamer-inrichtingen, enz.
VLAMINGSTRAAT 18 - DEN HAAG - TELEFOON 791

Speciale Export-afdeeling voor Uitrustingen naar Oost- en West-Indië

HEEREN
EN
KINDER
KLEEDING

PEEK & CLOPPENBURG

KLEEDING
NAAR
MAAT

OPHOUD: Handelsbetrekkingen tusschen Groot-Nederl. en Spanje. — Feuilleton. — De Ind. Gids over den Gouvern.-Generaal. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Lit.-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen.

Handelsbetrekkingen

tusschen Groot-Nederland en Spanje.

Gedurende mijn jongste verblijf in Spanje (eerste helft van 1920) stelde ik mij o.m. tot taak na te gaan, welke redenen den handel tusschen ons Groot-Nederland en Spanje belemmeren. Als zoodanig valt de aandacht in de eerste plaats op de moeilijkheid, welke Spaansche handelslieden ondervinden bij het verkrijgen van een Nederlandsch visum op hun passen.

Het staat n.l. den Nederlandschen consulaten niet vrij dit visum te verleenen, voordat zij daartoe gemachtigd zijn door het Nederlandsch Ministerie van Buitenlandsche Zaken.

Dit geeft natuurlijk aanleiding tot veel en noodeloos oponthoud en schrikt ten slotte menigeen af.

OPLETTEN!! Geeft bij vertrek naar Indië en van iedere verandering van woonplaats in Nederland kennis aan: Administrateur „Koloniaal Weekblad“, Heulstraat 17, Den Haag; bij vertrek uit Indië en van iedere verandering van woonplaats aldaar aan den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging: den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen (Java).

De maatregel is ook buitengewoon vreemd en onbegrijpelijk, daar voormeld Ministerie onmogelijk kan beoordeelen, of eenig bepaald individu al dan niet in de termen valt om over de grens te worden toegelaten.

Deze beoordeeling is daarentegen wél mogelijk bij consulaten in het land zelf.

ENGELSCHE Kleermakerij
FA B. SCHOEMAKER
29 Westeinde, - Telef. H. 6252
Den Haag

ENGELSCHE
STOFFEN

Lid N.V. Vereeniging Nederlandsche Kleermakerijen

COSTUMES
TAILLEUR

Lampe
SPUISTR. 8
DEN HAAG

TEA-GOWN

Lampe
LE MARINEQUIET
SPUISTR. 8
DEN HAAG

BONTVAATJES

Lampe
SPUISTR. 8
DEN HAAG

Venduhuis „HOFSTAD“

HUGO DE GROOTSTRAAT 7 Dir. G. TER HEIDE TEL. HAAG 1623
ONDERNEMERS VAN PUBLIEKE VEILINGEN TAXATEURS

N.V. TOT EXPLOITATIE VAN GEMEUBILEERDE WONINGEN

vraagt Gemeubileerde Huizen, heele of gedeelten van Inboedels te koop tegen hooge prijzen. — Brieven onder No. 215 Bureau v. d. Bl.

OOST

P.M. BROEKMANS AMSTERDAM

KONINGSPLEIN HOEK HEERENGKRACHT
LADIES AND GENTLEMEN'S TAILOR

STEEDS VOORHANDEN HET FIJNSTE EN ALLERNIEUWSTE
VOOR DAMES EN HEERENKLEEDING.
KLEEDING NAAR MAAT BINNEN 2 X 24 UUR GEREED

WEST

119

ISERIEF & CO.
Magazijn „De Prijslijst”
Veenestraat 16-18 · DEN HAAG · Valeriusstraat 29

Specialiteit
Tricolage
Garen en Band
Kousen

Verzending naar Oost- en West-Indië.

Stoom-, Wasch- en Strijkijnting „Fortuna”
Mej. v. d. NEUT - Hoefkade 59

Wascht rein, tegen billijken prijs.
Wasschen en Stoomen van gordijnen, spreien en dekens.

De goederen worden afgehaald te Den Haag, Scheveningen, Rijswijk, Voorburg en Loosduinen. 37

N.V. WIENER & VAN WITSEN
Gevestigd 1851 139

Indische Uitrustingen

ROTTERDAM DEN HAAG
35 Schiedamsche Singel 94 Noordeinde

E. VAN EMBDEN

In- en Verkoop van
uitsluitend eerste soort nieuwe en tweede hands
MEUBELEN, PIANO's, BRANDKASTEN,
KANTOORMEUBELEN, enz.

Schiekade 207 - ROTTERDAM - Telef. 10134
(naast Astoria Bioscope) 63

H **Hammond School en COPIEERINRICHTING** **S**
Terwenakker 11a - Tel. 3117 - Rotterdam
(Ruys' Handelsvereniging) beveelt zich
beleefd aan als oudste inrichting op
dit gebied voor de levering van correct
schrijf- en copieerwerk.
Strengste discretie verzekerd. 82

MAISON VAN HAL
Hofleverancier van H.M. de Koningin 103
Reigerstr. 14 **BREDA** Telefoon 442

□□□

Heerenkleeding
Dameskleeding
Indische Uitrustingen
Uniformkleeding

Lid N.V. Vereenigde Nederl. Kleermakerijen.

Het ligt voor de hand, dat vanwege de Nederlandsche regeering algemeene voorschriften worden gegeven, waaraan de visum-aanvragers behooren te voldoen, doch het is verstandig de beoordeeling of dit voor ieder bijzonder persoon het geval is, aan de consulaten over te laten.

Toen in het voorjaar van 1920 de jaarbeurs te Utrecht zou worden gehouden, hebben de consulaten in Spanje zich veel moeite gegeven om dit ter kennis te brengen van bij den in- en uitvoer betrokken personen.

Het gevolg was, dat velen zich aanmeldden, doch weder terugtraden, toen met de visumverleening getalmd werd door het wachten op de machtiging uit Nederland.

Wanneer ernstig gestreefd werd naar uitbreiding van handelsbetrekkingen en met het oog hierop aan de Utrechtsche Jaarbeurs meer en meer een internationaal karakter wordt toegekend, zal op gepaste wijze het overkomen van handelsreizigers met hunne waren zijn aan te moedigen.

Uitsluiting van ongewenschte elementen is alleen mogelijk door de consulaire zorg, niet door tijdrovende onderzoekingen op eenig bureau in Nederland, die toch niet tot zekerheid kunnen leiden zonder voorlichting van de consulaten in het betrokken land.

Het voorafgaande ziet op het verkrijgen van medewerking der Spaansche handelsmensen in het algemeen.

Voor het tot stand komen van bijzondere betrekkingen tusschen Nederlandsche en Spaansche kooplieden is het gewenscht, dat men zich uit Nederland en Ned.-Indië wendt tot het betrokken consulaat, en niet altijd tot het Consulaat-Generaal te Madrid. Dit laatste heeft wel een uitgestrekt gebied (n.l.

voor de provinciën Ciudad Real, Cuenca, Guadalajara, Madrid, Toledo, Avila, Segovia, Valladolid, Soria, Salamanca en Zamora), maar voor het overige deel van Spanje zijn nog een aantal andere consulaten en vice-consulaten, die zelfstandig werken. Men doet daarom goed, de bij het Weekblad „Handelsberichten” verschijnende lijst der Nederlandsche diplomatieke en consulaire ambtenaren te raadplegen, wanneer buiten bovenvermelde provinciën verlichtingen verlangd worden.

Ook verdient aanbeveling om, waar inlichtingen van meer aanbelang noodig zijn, zich te wenden tot de bevoegde Kamer van Koophandel.

Wenscht men in het algemeen gegevens omtrent in- en uitvoer in Spanje, dan neme men ter hand de officiële statistiek, die maandelijks verschijnt (Boletín mensual de la estadística del comercio exterior de España), waarvan een exemplaar te vinden is in de bibliotheek van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel, en vermoedelijk ook elders.

Een zeer noodzakelijke maatregel wordt geacht, dat men uit Nederland en de Ned. koloniën veel reclame make voor de daar verkrijgbare waren, en meer moeite geve om op de hoogte te komen van de beste Spaansche uitvoer-artikelen.

Het oordeel is, dat de Nederlanders te zuinig zijn met uitgaven voor reclame, en nog meer met die van het zenden van handelsreizigers, die het Spaansche land kennen. En eindelijk, dat zij zich stelselmatig onthouden van het aanstellen van handelsagenten en alles zelf willen doen, wat ten gevolge heeft, dat een grooter deel van den in- en uitvoer voor Nederland verloren gaat, dan anders het geval zou zijn.

Feuilleton.

Een Wapenfeest te Magelang.

De Correspondent van het „Bat. Nieuwsblad” schrijft 3 Sept. j.l. uit Midden Java:

„Het heden te Magelang gehouden Wapenfeest verdient ruimere bespreking dan als regel aan militaire feesten ten deel valt, zoowel door de overwegingen, waaruit het werd geboren, als door opzet en uitvoering.

Het feest is in velerlei opzicht een unicum, het is een geheel nieuwe en frissche figuur in 't oude borduursel en het getuigt van jonge en moderne opvattingen naast practischen zin.

Dit zal straks duidelijker in 't licht treden, als we de rede weergeven, waarmee generaal Schutstal van Woudenberg, commandant der 2e brigade, de feestelijkheden opende. Voor we daartoe overgaan, dienen we echter met een enkel woord melding te maken van hetgeen aan dit unique Wapenfeest voorafging. Bij de beschrijving van 't militaire schouwspel mag niet achterwege blijven eene korte opsomming van de niet-militaire feesten, welke voorafgingen aan eerstbedoelde, temeer, waar zoowel in het een als in het andere zoo duidelijk blijkt werd gegeven van volledige samenwerking tusschen civiele en militaire autoriteiten, zooals trouwens te verwachten was, waar resident en generaal ten dezen het voorbeeld gaven.

Dus eerst een woord over de niet-militaire feesten, waaraan door Inlanders en Chineezen werd deelgenomen.

Dient al dadelijk te worden geconstateerd, dat het inlandsche publiek in deze dagen blijk gaf van groote offervaardigheid en vertrouwen wekkenden zin tot medewerking, waardoor het aanspraak heeft op een woord van hulde. Hieraan dient direct de opmerking te worden vastgeknoopt, dat de Chineesche gemeente in vrijwel alle opzichten een treurig figuur sloeg. Wij willen dit hier eens duidelijk zeggen: dat zij zich in deze dagen van weinig sympathieke zijde

deed kennen. Natuurlijk is dit per saldo haar zaak evenzeer is het de zaak der overigen met de aan den dag getreden Chineesche opvattingen rekening te houden waar en wanneer dit nuttig wordt geoordeeld.

Behalve het geld voor den optocht, bracht de Chineesche gemeente nog . . . f 50 bijeen. Stel daar tegenover de Inlandsche gemeente, die met groote offervaardigheid zorgde voor een keurigen optocht, welke terecht veel belangstelling vond en waarvan niet minder dan 8 desagroepen waren vertegenwoordigd, dan steekt de houding der Chineezen daar al zeer onaangenaam af.

Wat het overige betreft, zoowel de Europeesche burgerij als de officieren, brachten heel aardige bijdragen bijeen voor de verschillende feesten, terwijl eenige Djokjasche suikerlui f 1000 gaven. De firma Wolff te Semarang gaf diverse prijzen, de limonade-fabriek „Midden-Java” gaf goedkope dranken, zoo kreeg men heel aardige resultaten.

In den optocht werden de prijzen als volgt verdeeld: 1e prijs desa Pandjang; 2e prijs desa Redjo winangoen; 3e prijs desa Kemiriredjo.

Aan de wedstrijden in touwtrekken en estafette-loop namen elf desa's deel; vermelding verdient de leerlingen der Osvia met veel succes als commissarissen van orde optraden. Bij de vermelding der volksfeesten dient te worden gememoreerd, dat de heeren Mr. Westra en Weitkamp zich daarvoor bijzondere moeite gaven.

Wat de soos betreft, het bestuur schijnt zich niet op voldoende wijze rekenschap te hebben gegeven van de medewerking, welke een zoodanige inrichting in dagen als de hier besprokene heeft te bieden door beschikbaarstelling van localiteit als anderszins in binnenplaatsen veelal onmisbare hulp, bij welke verleening men het gebenedijde reglement, mits anders de . . . (allen die dezen zullen zien en hooren lezen: Saluut!) . . . ledenlijst wel voor een enkel dag terzijde kan leggen.

Ten slotte memoreeren we nog even, dat inlandsche deelnemers aan diverse wedstrijden, blijk gaven van zekere ingenomenheid met militaire burgerlijke en regelingen, waardoor, ook aan het burgerlijke deel der feesten, zeker militair cachet werd gegeven.

KON. ERK. PITMANSCHOOL
Staatsblad 37.
DEN HAAG, Regentessepl. 26 · Mauritsweg 30, ROTTERDAM

Stenografie, Machineschrijven, Talen, Correspondentie, Boekhouden, Staatsinrichting. 173

KANTOOR- en HANDELSOPLEIDING.
Directeur-Gen. T. v. D. VEEN

PERRY & CO.
Kalverstraat 93-95-97-99 · AMSTERDAM
ARNHEM · UTRECHT · 's-GRAVENHAGE

129
HUTKOFFERS

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162^A.

TEL. 4782.

DEN HAAG.

Spanje wordt n.l. geregeld bezocht door vreemde reisgezelschappen, hoofdzakelijk Fransche, Engelsche, Duitse en Amerikaansche. Deze trachten niet alleen te vinden voor hunne waren, doch zoeken tevens geschikte vertegenwoordigers, die, in het land gevestigd zijnde, een blijvend verband vormen met het vaderland. Op die wijze had vooral de Duitse handel een belangrijke plaats weten in te nemen. En door den oorlogstoestand deze plaats voor een groot deel verloren is gegaan, heeft de Nederlandse handel een breed veld van arbeid, indien slechts op een redelijk en op oordeelkundige wijze te werk wordt gegaan.

Bij het Consulaat-Generaal te Madrid worden jaarlijks tusschen de 300 en 400 brieven ontvangen van Nederlandsche fabrikanten en kooplieden, die inspanningen wenschen omtrent in- en uitvoerartikelen, die zelden of nooit vindt men in die brieven het verlangen uitgedrukt om in verbinding te komen met de agents.

De heer J. Soto Maldonado, die sinds een groot aantal jaren aan het hoofd staat van het Consulaat-Generaal, en zich hiervoor geheel belangeloos groote spanning getroost, meende niet genoeg er op te kunnen aandringen, dat Nederlanders en Spanjaarden bij handel en nijverheid betrokken, zich krachtig aansluiten ten bate van beide landen. Hij geeft veel voor de pogingen tot toenadering, maar zal, naar zijn oordeel, eerst dan blijvende afdoende resultaten hebben, indien ook handel en nijverheid in de beide landen elkander de hand reikt, en het totstandkomen van directe stoomvaartlijnen bevordert.

De juistheid van deze zienswijze behoeft wel geen toelichting, en het is vooral met het oog hierop, dat

ondergeteekende gemeend heeft het voorafgaande op schrift te moeten brengen.

Ten slotte wordt nog in overweging gegeven om in Madrid, Barcelona, Bilbao en Malaga (het centrum, de oostkust, de noordkust en de zuidkust) Nederlandsche monsterkamers in te richten, waar steeds de nieuwste producten van Nederland, van Ned.-Indië, van Suriname en Curaçao, op het gebied van landbouw, mijnbouw en nijverheid te bezichtigen zijn, met aanduidingen van de adressen, waar inlichtingen omtrent prijs en levering te verkrijgen zijn.

Komen dergelijke monsterkamers tot stand, dan is het tevens aangewezen, daarin goede kaarten van moederland en koloniën op te hangen, benevens graphische voorstellingen op verschillend gebied.

Het is wel merkwaardig, dat op de consulaten van Nederland in Spanje, meestal goede kaarten van ons land en zijn koloniën ontbreken.

Een goede gelegenheid tot stichting van de eerste monsterkamer biedt de in April 1921, te Madrid, door de Vereeniging „Nederland in den Vreemde” te houden Nederlandsche Week aan, indien het voornemen verwezenlijkt wordt, die week te doen gepaard gaan met een keuze-tentoonstelling. Aan deze laatste ware dan een blijvend karakter toe te kennen, nadat voor gemeenschappelijke rekening van handelaren en fabrikanten een goede lokaliteit verkregen is op een der drukke verkeerswegen. In deze ruimte zou tevens zijn in te richten een leestafel met Nederlandsche en Koloniale couranten, tijdschriften en boekwerken. Van zelf komt men er toe die leestafel niet alleen voor landgenooten, maar ook voor vreemden toegankelijk te maken door te zorgen voor vertalingen.

Ook verdient aanbeveling aan de monsterkamer te verbinden: het houden van voordrachten, liefst in

veel voor hem hebben gedaan.

Het werd tijd, dat een stem uit het leger uiting gaf aan dien dank en die hulde. Ik heb daarom speciaal de bestuursleden en de leden der legervereeniging uitgenoodigd om hun te laten zien, dat het leger dankbaar is voor wat gedaan werd.

Ik doe dit van deze plaats en ik hoop, dat de hier tegenwoordige voorzitter dit wel zal willen overbrengen aan het Hoofdbestuur.

Er is veel, dat de vereeniging zal willen doen. Ik releveer alleen het sympathieke plan der afd. Semarang tot stichting van een Indisch Bronbeek, en het andere plan der afdeling Magelang tot krachtige ter harteneming van het onderwijs aan de militairen. Ik hoop, dat de Indische maatschappij beide pogingen krachtig zal willen steunen.

Ik wensch nu alleen nog eene oude traditie van het leger te volgen bij de herdenking van Haar, in wier naam wij het zwaard zullen trekken tegen wien — en wanneer — Zij zulks zal gelasten. Ik noodig u uit een drie-werf hoera aan te heffen op H. M. onze Koningin.

Driemaal donderde, na deze den militair uit het hart gegrepen rede, het algemeen hoera over 't plein.

Nu werd op vlotte wijze het programma afgevoerd; met een enkel woord brengen wij de verschillende nummers in herinnering.

Eerst het Wilhelmus, uitstekend gezongen door het gemengd koor onder mevr. Pasteur. Ook in de pauze gaf dit koor een paar liederen ten beste; de dirigente ontving bloemen van den generaal. Er is door de zangeressen en zangers blijkbaar flink geoefend.

Daarna werd gezongen door circa 800 schoolkinderen onder dr. Hazebroek, een veld van kleine, frisch gekleede figuurtjes, die hiel en schel de vaderlandsche wijsjes deden hooren.

Intusschen kwam een telegram binnen met bericht omtrent de deelnemers aan den duurloop Djokja Magelang.

„Europeesche groep; 9 deelnemers. Vertrokken ten 5.15 v.m.; Salam gepasseerd ten 7 uur 20. Geen uitvallers.

Amboneesche groep: 10 deelnemers; vertrokken

MAISON VAN DOOREMAALEN

MAURITSKADE 75 DEN HAAG TEL. 7147
Elegante DAMES- en HEERENKLEEDING NAAR MAAT,
met en zonder bijlevering van Stof.

Het Colbert-Costuum van Engelsche stof en zeer goed passend, leveren wij direct uit den voorraad à f 60.—.

Wij sluiten hoogst voordelinge Abonnementen

Naamlooze Vennootschap

BRANDSTOFFENHANDEL

V/H F. BREURE & ZOON

Waldeck Pymontkade 88

Telefoon H. 1880 - H. 3331

DEN HAAG

Bevelen ons beleefd
aan voor levering
van alle soorten

Brandstoffen

Stookt onze 1ste soort
ZWARE TURVEN EN
TURFBRIKETTEN

GENEESKUNDIG ONDERZOEK

vóór het

HUWELIJK

Voorstanders hiervan, op het punt van trouwen,
kunnen op kiesche wijze hun doel bereiken door
als bruidsgeschenk aan te bieden een polis der

NILLMIJ ...van...
1859

Jaarpremie voor f 5000.— uit te keeren op 65 jaar,
of eerder bij overlijden, voor 'n 25-jarige f 106.50

's GRAVENHAGE, Veenestr. 1, Tel. H 1389
AMSTERDAM, Weteringschans 100, Tel. Z 8793

J. P. KUIJPERS

v/h Coupeur
fir. Domhoff

1ste Klas Inrichting voor:

DAMESKLEEDING NAAR MAAT

Specialiteit in Amazone Costumes

BONTMANTELS EN PELTERIJEN

Den Haag - Oude Molstraat II - Telefoon H. 9320

E. NIEUWENHUIZEN

LEIDEN - HOLLAND

126

Blikgroenten: Rood etiket (beste kwaliteit)
Groen „ (tusschensoort)

Huishoudgroenten merk „Sleutels”

SPECIALITEIT IN GEZOUTEN GROENTEN

nu het wapenfeest.
Flink bezette tribunes, later op den morgen tjoek op de wegen om het terrein een dichte massa derhalve volop belangstelling. Wij merkten Pangeran Hangabei en een broeder van den man, als vertegenwoordigers van den Soloschen bestuurder, verder een paar planters, welke als vertegenwoordigers van een groep belangstellenden in de suikerindustrie zijn te beschouwen. Verder uit Magelang de resident en diverse ambtenaren. Een aantal dames bracht gezellige afwisseling in de rijen der uniformen. Overigens een rustig feestje.

Generaal Schutstal plaatste zich direct na aankomst op de tribune en begon met een woord van dank aan de aanwezigen voor de bereidwilligheid, waarmee aan de uitnoodiging gevolg hadden gegeven. Met kort woord wilde hij van 't doel van dit feest mededeeling geven.

Ik zal u dit maar zeggen — anders zullen anderen zeggen — de aanleiding tot dit feest is eenigszins gelegen in een tikje ijdelheid. Daarover bestaat mijns inziens geen excuus, toch ik ben er van overtuigd, dat de ouderen onder u mij die ijdelheid zullen vergeven.

Ik ga prat op mijn ondergeschikten zoals een vader op zijn kinderen. Ik houd er van wat met hen te doen en hen op hun voordeel te laten zien. Want het werd wel eens tijd dat het Indisch puur eens wat anders van het leger hoort dan stukken van de krant over relletjes, klachten van soldaten, klachten van onderofficieren en klachten van officieren.

Nu kunnen wij wel daartegen gaan schrijven en zenden stukken aan de dagbladen zenden, doch zegt de groote hoop toch allicht: Men noemt koe bont of er is een vlekje aan.

Names en heeren! Ik geloof dat het beste ingezonden stuk zal zijn: wat mijn ondergeschikten met de pen zullen schrijven op dit groene veld.

De hoofdreden tot dit feest is echter: de wensch der soldaten, dat een stem zou uitgaan van het leger om dank te brengen aan de vereeniging van Nederlanders die zooveel voor den soldaat deden en zoo-

O. DAM HAGE RS

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22
's-GRAVENHAGE TELEF. 1163

*Beveelt zich bij Uwe
Leden aan.*

**Behalve GOED BROOD
wordt U een dividend
van 5 0/0 gewaarborgd.**

BATIKVERVEN, BATIKTEEKENEN, BATIKLESSEN.
FIRMA TENZER,
NOORDEINDE 139A, Telef. 4229.
KUNST-SCHILDERSARTIKELLEN.
Voorwerpen om te Snijden, Branden, Beschilderen, enz.
OPGERICHT 1887.
ATELIER VOOR ONDERRICHT.

het Spaansch, over onderwerpen, die aan de Spanjaarden een goede kijk kunnen geven op Europeesch en tropisch Nederland.
De verwachting mag wel worden gekoesterd, dat ons voorbeeld zal worden gewaardeerd, niet alleen door het toonen van belangstelling, maar ook door navolging van Spaansche zijde in ons land.
Het gevolg zal zijn, dat over en weder bekendheid ontstaat van al hetgeen op gebied van landbouw, nijverheid en handel van belang is, en dat dus de wederkeerige in- en uitvoer der beide landen in groote mate zullen toenemen.
Mr. J. H. ABENDANON.

De „Indische Gids” over den nieuwen Gouverneur-Generaal.

De heer E. A. A. van Heekeren besluit zijn artikel over den nieuwen Gouverneur-Generaal in het November-nummer van de „Indische Gids” met de woorden:
„Vóór alles mogen we van den nieuwen landvoogd verwachten, dat hij er krachtig voor zal waken, dat de leiding in de ontwikkeling der koloniën in handen van den Nederlandschen wetgever blijft, totdat hierin op wettige wijze verandering zal zijn gebracht. In dit verband zij hier nog uit mr. Fock's rede van 3 April 1919 aangehaald, hetgeen hij in het midden bracht omtrent de in November 1918 door de Volksraad een ontwikkelingsproces door- maakt, waarvan de beginphase zich in een zeer snel tempo heeft voltrokken en dit College zich in de

Electro-Technisch Bureau
H. VAN ZIJL
Fr. Valentijnstraat 102 DEN HAAG Tel. H. 8017

**Licht, Kracht, Verwarming, Schel-
... en Telefoon-Installatiën.**

eerste zes maanden een positie heeft verworven, ver- uitgaand boven den oorspronkelijken opzet. Hij zeide dan:
„Wat gaf aanleiding om op die wijze den Volksraad te verheffen boven de positie welke de wet hem toekent?.... Neen, mijnheer de voorzitter, wanneer de Indische Regeering verder zegt: „wij, Regeering en Volksraad, staan voor verschuivingen en bevoeg- heden”, dan bestaan die verschuivingen alleen in de phantasie van de Indische Regeering, want de eenige, die bevoegdheden verschuiven kan, is de Nederlandsche wetgevende macht, en de Neder- landsche wetgevende macht heeft met geen enkel woord van zulk een verschuiving gesproken. De In- dische Regeering heeft door die mijns inziens zeer sonderlinge en onbegrijpelijke uitlatingen, verwach- tingen opgewekt, die zij niet had mogen opwekken, omdat de tijden daarvoor nog niet rijp zijn, maar be- vendien omdat zij daartoe de macht niet had”.
Ook de nieuwe landvoogd wil, evenals zooveel zijner voorgangers, beperking van de bureaucratie in Indië, maar ook mr. Fock zal waarschijnlijk hier- in niet slagen.
Van het grootste belang is het, dat mr. Fock on- der volle erkenning van het goed recht der S. I. on- langs wettelijken weg naar hervormingen te streven- wenscht, dat de regeering krachtig optrede tegen onwettige handelingen en uitpattingen. We mogen dus verwachten, dat opruiers niet voortdurend aan het woord gelaten zullen worden, om eerst na heel- langen tijd tot de orde geroepen te worden. Ieder zal het kunnen onderschrijven, dat in een kolonie het gezag krachtig moet worden gehandhaafd en dat al- leen Indië geleidelijk tot politieke zelfstandigheid

Electro-techn. en Mechanisch Bureau
„HOLLAND”
ANNASTRAAT 17 - DEN HAAG - TEL. H. 4738
2 x bellen.
Electriciteit op elk gebied.
Groote keuze *Electrische Ornamenten, enz.*
Baden, Geysers, Waschtafels.

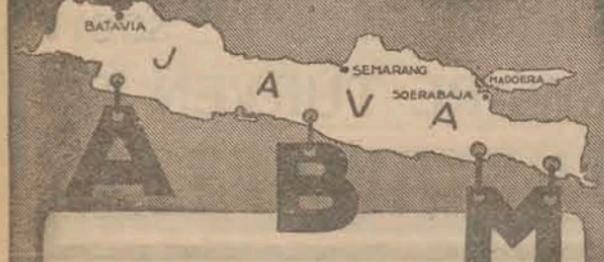
5.25; Salam gepasseerd 7.25. Geen uitvallers.
Inlandsche groep: 18 deelnemers; vertrokken 5.30; Salam gepasseerd 7.40. Geen uitvallers.
Oordeel: toestand goed over de 3 landaarden”.
Vervolgens werden afgewerkt:
Staatsoefeningen, uitgevoerd door 300 man onder luit. van Doorn.
Carousel gereden door militaire wielrijders onder luit. Mars. Een nummer dat, als alle prestaties der krante wielrijders, veel belangstelling wekte.
Vervolgens marcheerde het gecombineerd Ambonsch fluitorkest onder leiding van twee Amb. sergeanten het veld op; de troep werd met applaus ontvangen. Hij stelde zich, na een lustig deuntje te hebben gefloten, vóór de tribune op, waarna eenige oefeningen met de fluit als staaf werden gegeven. Vervolgens weer 'n vroolijk wijsje, opstelling in W- vorm, waarna het Limburgsch volkslied wordt ge- blazen. Onder luid applaus rukt de leuke troep weer in.
Tjakalele-dansen. Een troep Alifoersche krijgers, ingesmeerd met iets dat hen zwart maakt in den superlatief.
Om de hoofden zwaaien slierten blaren; Overigens aan 't lichaam slechts een kort rood broekje. Een gewirwar van rondspringende gestalten, een geklik- klak van zwaarden op schilden, begeleid door sti- muleerende kreetjes. En alles springt en zwaait op de tonen van trom en aanjagende gongs en hakt en slaat met vreugd en toewijding terwijl nu en dan, als een schot valt, zóó blijde kreten opgaan als van een kannibalentroep, toen juist de hofmeester de mededeeling doet..... De zendeling is opgediend, messieurs!
Een immer zeer aardige vertooning.
Fleche-rijden door 64 ruiters onder luit. v. d. Wil- ligen Gatsonides.
Ondanks vrij korte voorbereiding worden zeer mooie staaltjes van rijkunst en dressuur gegeven.
Na de pauze:
Carousselrijden onder luit. Treffers. De verschil- lende bewegingen worden vlot gereden, de diverse posities naar behooren ingenomen. Nu eens wikkend als een molen, dan weer oogenschijnlijk gewirwar van naar en door elkaar rijdende groepen waaruit

zich verschillende figuren ontwikkelen, en de op- dezen dag zeer gezochte letter W. maar immer lach- dig en zonder enig commando gereden, valt die vertoon van ruiters en paarden als altijd bijzonder in den smaak. Een compliment voor instructeur en ruiters!
Zou het billijk zijn, geachten, indien ik geen mel- ding maakte van den braven eskadronshond, een reuzegladakker met een oranje-strik om den nek en een staart als een plumeau, die ernstig en waardig alle oefeningen meedraafde, z'n „lolmeter” in ge- stage vreugdevolle zwaaibewegingen?
Het was één dier echt militaire honden die — van den weermstuit — op den laatsten dag van „trak- tement” met den staart halfstok loopen, die 's mor- gens even naar de wacht tippelen, op de klok kijken en dan 'wachten tot „eten halen” wordt geblazen. Die 's morgens met de inkoopers naar de pasar gaan om te zien of daar wellicht een weinige „oesoes” onbeheerde pens te naasten valt.
Deze canis draafde lustig mee, voor en naast de paarden, in vloten stijl. Zijne prestaties zijn hier mede geboekstaafd.
Tenslotte de Colonne geweer, degen, sabel en ka- rabijn met klewang onder leiding van den Amb. sergeant Patinaja. Een der meest pakkende num- mers, onberispelijk uitgevoerd door militairen van diverse garnizoenen. Het geheel was een demonstra- tie voor de schermkunst, de handigheid in 't gebruik van wapens waaraan menig militair in het gevaar- lijk moment van 't handgemeen z'n leven te danken had. Hier groeiden de bijvalsbetuigingen aan tot een sterke uiting van hulde.
Nadat eindelijk nog de slotapothose had plaats gevonden en alle deelnemers zich hadden opgesteld in een reusachtige figuur van rood, wit en blauw waarnaast de oranje wimpel, was het programma afgewerkt.
Het geheele wapenfeest was een jubel van kracht en behendigheid, door methodisch onderricht en dressuur geperfectionneerd, opgevoerd tot een hooge uiting van wat de militair vermag te doen. Inderdaad, dit was een feest der wapenen, een de- monstratie van waartoe het leger in z'n diverse schak-

Instituut W. G. TAANMAN
INTERNAAT EXTERNAAT
de Perponcherstraat 105 de Perponcherstr. 101-103

Afd. A. Opleiding voor eindexamen H. B. S. 5-j. c. Inst., voor de Marine Milit. Academie, Cand. O.-I. ambtenaar.
Afd. B. Opleiding voor Staatsexamen A. en B.
Afd. C. Opleiding voor Cadettensch., Zeevaartsch., Middelb. Kol. Land- bouwsch., Machinistensch., enz.
Afd. D. Lager Onderwijs voor Leerl. van af 6 jaar. Opl. 1ste kl. Gymn. en H. B. S.

AUG. SAVELKOUL - AMSTERDAM
SINGEL, HOEK HEILIGENWEG
Batavia - Semarang - Soerabaya - Bandoeng
HEERENKLEEDING NAAR MAAT
Indische Uitrustingen
Vraagt geïllustreerden Catalogus.

**INDISCHE
UITRUSTINGEN**
VOORDEELIGST
ADRES:
**AU BON
MARCHE**
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

Adverteeren doet verkoopen.

Zeebaboe's en Jongens
beschikbaar. 203

Te bevragen in „PERSINGGAHAN”
Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden
V. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 248

en economischen bloei gebracht kan worden als rust en orde niet voortdurend worden verstoord.

Men beschikte over dit koloniaal politieke programma van mr. Fock, toen het bekend werd, dat hij tot zijn nieuwe hooge waardigheid geroepen werd. Mr. Fock heeft niet te klagen over een slechte pers, integendeel, schier algemeen werd de keus ten deze zekkelijk genoemd. Men is begrijpelijkerwijs in de mening van de tevredenheid wel eens te ver gegaan. Zoo werd ergens gezegd: dat de nieuwe landvoogd door zijn langdurig verblijf in Indië onze Oost door en door kent. Dat is „trop d'honneur"! Er is niemand, die geheel Indië door en door kent; er zijn wel eenigen, die een bepaalde streek met haar bevolking door en door kennen. Daarenboven is de advocatenpraktijk, op een der hoofdplaatsen van Java uitgeoefend, nu juist niet de leerschool die leidt tot het grondig leeren kennen van land en volk. Mr. Fock heeft echter, wat meer zegt, getoond, dat hij met Indië is blijven medeleven, dat hij zich op de hoogte is blijven stellen van de koloniale vraagstukken van den dag en van de veranderingen, die zich ginds voltrokken. Zijn ontwikkeling, zijn helder oordeel zijn waarborgen, dat hij daarin geslaagd is en zoo zal het wel blijken, dat hij tegenover het Indië van dezen tijd niet te vreemd staat, dat hij in waarheid in algemeenen zin de leiding van zaken ginds ter hand kan nemen.

We verwachten van mr. Fock's bewind, dat er in het beleid van de Indische regering een vaste, consequent volgehouden richting zal komen, die we de laatste jaren daarin wel eens gemist hebben. Het Volk moge nu al jammeren, dat voor Indië de komst van G.-G. Fock beteekent een terugkeer tot de oude wijze van bewind, dat in stede van den staatsman met

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS.
WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw, Piet Heinplein, Tel. 1587 1588

Bijkantoor: DEN HELDER, Hoofdgracht 37, Tel. 83.

politieke onafhankelijkheid, die het eigen karakter kan uitleven, voor zoover hem dat bleef toegestaan, de politicus komt uit de school der oude koloniale staatrechterlijke verhoudingen, en dat de benoeming een teleurstelling is, inzonderheid voor de inheemsche wereld, wij meenen, dat uit niets is gebleken, dat mr. Fock niet met den tijd heeft medegeleefd, al zal de nieuwe landvoogd waarschijnlijk wel een eenigzins anderen koers sturen dan zijn voorganger.

Mr. Fock heeft reeds den vrij hoogen ouderdom van 62 jaren bereikt, en dit is zeker niet zonder bedenken. Hij wordt echter beschreven als iemand van een buitengewoon sterk gestel, die nog over zijn volle werkkraft beschikt. Dit geeft hoop, dat de nieuwe landvoogd de kracht zal hebben zijn moeilijke taak, die hij met zooveel vertrouwen tegemoet treedt, tot het einde toe te volbrengen, naar wij verwachten, Indië tot zegen."

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.
De rede van den Gouverneur-Generaal.

Aan het *Bat. Nieuwsbl.* ontleenen wij het volgende:
„Ter gelegenheid van het Openbaar Gehoor op 31 Augustus heeft de vice-president van den raad van Indië namens de aanwezigen volgenderwijze den landvoogd toegesproken.
Excellentie.
Voor de tweede maal geroepen tot de eervolle taak

enthousiasme oneindig hooger dan de opwinding van een moment; zij getuigt van een uitstekende militairen geest en van een vertrouwen in hun chef als ik nog nimmer waarnam.

Dat dit vertrouwen zoo zeldzaam tot uiting komt, lezers, is niet de schuld der mindere militairen die zoo gevoelig zijn voor recht en billijkheid en eerlijke belangstelling en waardeering, maar het is de schuld der chefs zelve. En het is eene aanklacht tegen het gebrek aan tact van zulke chefs, hun gemis aan eigenschappen van hoofd en hart waardoor zij niet in staat zijn het instrument dat zij in tijd van nood zullen hebben te hanteeren, te buigen en te vormen en om te zetten in een instrument met een ziel, dat in vertrouwende overgave enz. opgewekte toewijding meewerkt om zich te laten hanteeren. Het behoort een rubriek in de conductestaten te zijn: wordt hij gewaardeerd door den troep..... wat kan hij met z'n troep doen?

Zeg mij hoe de geest in den troep is en ik zal u zeggen hoe de chef is. Is die geest slecht, vreet gevaarlijke propaganda ernstig in, dan is dat eene ernstige beschuldiging aan het adres der chefs, omdat dan blijkt dat zij zelfs niet in staat zijn de eenvoudige geesten en weinig gecompliceerde harten hunner minderen (ik spreek nu 't algemeen) te vinden en te boeien, te doordringen van hun invloed ter voorkoming, dat de leege kamer door een ander wordt gestoffeerd. Dit alles is mogelijk met volle handhaving van strenge tucht en discipline.

Wij hebben geen generaals noodig van 't type van Zijne Opgeblazenheid, onophoudelijk besprekend met ongenaakbaarheid, menschen die slechts anti-stemmingen wekken en van hun troep niet meer weten te maken dan eene massa die zich noodgedwongen laat aanwenden, zonder ziel en zonder geestdrift. Het leger behoeft leiders met wat hart en gezond verstand en tact, mannen die in tijd van nood eene begeesterde massa weten te voeren naar hoogten, onbereikbaar voor in generaalsuniform gestoken theoretici.

JAVA-CHINA-JAPAN LIJN
Eigen kantoren der Maatschappij te AMSTERDAM, HONG-KONG, SOERABAJA, KOBE en SAN FRANCISCO.
Geregelde stoomvaartdiensten tusschen Nederlandsch Indië, China en Japan.

JAVA-PACIFIC LIJN
(Onder Directie der Java-China-Japan Lijn).
Maandelijksche dienst tusschen Ned.-Indië en San Francisco.

THE PH. VAN OMMEREN CORPORATION OF NEW-YORK
New York, San Francisco (Cal.),
42 Broadway. 64 Pinestreet.

belast zich met:
Expeditie :: Assurantie
Opslag van goederen, enz. enz.

Nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door
PHS. VAN OMMEREN, Rotterdam.

N.V. Brood- en Beschuifabriek
„DE OUDE VETTE HEN”
DEN HAAG
bij het Stadhuis

Alle soorten Brood, Beschuif, Banket, enz.

Lunchroom - Tea-Concert

Naamlooze Vennootschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
voorheen P. J. JANSEN.

Eenig adres: **Koninginnegracht 1°.**
(over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage.

Men lette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852

Auto's voor Trouwgelegenheden
... .. en Maand-Auto's

Dag en Nacht geopend

J. P. C. NICOLAÏ & ZOON
HOF-KLEEDERMAKERS
Kanaalstraat 2 Telef. H. 3146
's-GRAVENHAGE

Hof-, Rijks- en Gemeenteveranciers

Adverteeren doet verkoopen

ooringen en geledingen in staat is.

Het wekte, naar mij ook bij niet militairen bleek, allerwege een zeer sterken indruk; men voelt dat van demonstraties als deze niet alleen grooten invloed uitgaat, doch dat zij het leger meer populariseeren dan honderd redevoeringen.

Ons rest thans nog, den afloop van dit opmerkelijke Wapenfeest te vertellen.

Het publiek stelde zich buiten op, de generaal bij de militaire deelnemers. Daartoe behooren nu ook de deelnemers aan den duurloop, die in goede conditie en zonder uitvallers waren gearriveerd. Eene prachtprestatie, een der beste van deze mooien dag.

Dan neemt de generaal het woord:
„Ik zal heel kort zijn..... Ik wil u alleen vragen: Wat zegt gij van mijn ingezonden stuk? (Donderend gejubel en geroep van: prachtig). Ik heb een beroep gedaan op mijn kameraden en het resultaat is eenvoudig...
Stem uit de menigte: „Schitterend, schitterend!”
De generaal: „U haalt me het woord uit den mond: schitterend. Ik heb geen woorden genoeg om weder te bedanken. Ik dank allen die mij hielpen”.
Toen volgde eene uiting van enthousiasme als ik mijn veeljarigen militairen dienst nimmer heb meergangenomen. Men zag plotseling majoor Helb — die zich voor het heele feest bijzonder veel moeite gaf en letterlijk voor alles zorgde — met een lauwerkrans op de schouders, opgeheven door een aantal lieve handen en voortgedragen onder aanhoudend gejubel. De stemming groeide met de seconde; al wat er in het hart der militairen omging en woelde, dat brak zich plotseling baan door de omkluisering van militaire tucht, en eer hij het verhoeden kon was de generaal aangegrepen, opgeheven door een groep krachtige militairen, en werd hij op hun schouders rondgedragen terwijl het gejubel het karakter aannam eener ovatie. Deze spontane uiting, waarin het enthousiasme der militairen en de geneztheid voor hun chef culmineerden, duurde slechts een moment. Het ernstig tegenstreven van den generaal, dwong de mannen hun chef weer neer te zetten.

Maar voor mij, die een lange reeks van jaren deel uitmaakte van dit leger, staat deze uiting van

Instituut „VAN WIJNGAARDEN”,
Neutrale School voor M.U.L.O Jongens en Meisjes.
2de Schuifstraat 332 (Duinoord), Den Haag.

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerlingen boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar.
Kleine klassen, ruime lokalen. Centr. verwarming, Electr. verlichting.

Hotel Café-Restaurant
HET ROOMHUIS „BOSCHHEK”
 Haagsche Bosch Den Haag
 Eigenaar-Exploitant: H. L. P. ALSEM.

Uitstekende Keuken
Gelegenheid tot het geven van Dinners en Partijen

Kegelbanen Tennisbanen
 Oprijlaan met Garage

Indisch Restaurant
Waroong Djawa
 Kortenaerkade 10 - DEN HAAG - Tel. 4882

Uitzending van Dinners

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665

UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00

Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van Dejeuners, Dinners en Soupers.

136 **KOUDE EN WARME SCHOTELS.** J. H. M. KOETS

„Twed”
 Hollandsch-Indisch Restaurant
 en Tearoom

Reinkenstraat 76 Tel. H. 2150
 DEN HAAG

Dagelijks geopend van 12-8

Hollandsche
 ..en Indische Tafel..

Adverteeren doet verkoopen.

Parkhotel
 van Stolpark, Scheveningsche Boschjes.
 EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electrisch Licht, Baden, Rustige ligging.

Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

namens de hier aanwezige ingezetenen van de hoofdplaats dezer gewesten bij het Openbaar Gehoor op den 31sten Augustus tot den Vertegenwoordiger in Ned.-Indië van onze Koningin het woord te voeren, nu wij ook dit jaar weer het niet genoeg te waardeeren voorrecht hebben Haren geboortedag feestelijk te mogen herdenken, breng ik — overtuigd de tolk van aller gevoelens te zijn — aan Uwe Excellentie de welgemeende wenschen over voor het geluk van onze geëerbiedigde Vorstin, van Haren Vorstelijken gemaal en geheel het Koninklijke Huis, wenschen welke ik samenvat in deze woorden:

De Voorzienigheid schenke Hare Majesteit veel zonneshijn op haar verder levenspad en late Haar nog lange jaren regeeren ten zegen van allen, die onder Haar scepter vereenigd zijn!

Wij doorleven een belangrijken en in menig opzicht moeilijken en zorgvollen tijd en ook in deze gewesten openbaren zich in de laatste jaren op allerlei gebied steeds meer nieuwe behoeften en wenschen en is een algemeen streven naar verandering en hervorming onmiskenbaar, een streven, waarbij aan de Regeering de moeilijke taak verblijft om na te gaan welke veranderingen bereikbaar en uitvoerbaar worden geacht.

Van harte hopen wij, dat onze Koningin en Hare raadsleden steeds de wijsheid en het beleid gegeven zijn om in de geschetste omstandigheden zoowel hier als in het Moederland het schip van Staat te sturen in goede richting en te brengen in veilige haven.

Het moge Uwe Excellentie behagen onze doorluchtige Souvereine mededeeling te doen van de hier uitgesproken innige wenschen en van de hernieuwde verzekering, dat het oude, maar nimmer verouderde „Oranje boven” ook in ons Tropisch Nederland nog onverzwakt voortleeft.

Ik heb gezegd.

De Gouverneur-Generaal beantwoordde deze toespraak met de volgende rede:

Het is mij een groot voorrecht nog eenmaal Uwe gelukwenschen op dezen heuglijken dag in ontvangst te nemen en aan onze geëerbiedigde Koningin aan te bieden. Het is een goed jaar voor Nederland geweest sedert wij den vorigen Koningsverjaardag hier tezamen kwamen; zie ik goed, dan is Nederland gegroeid in aanzien en innerlijke kracht. Middenpunt in ons nationaal leven bleef voor de overgrote meerderheid des volks de Koningin, nevens wij al duidelijker de jeugdige figuur Harer Dochter onderscheiden. Aan Hare gaven als Vorstin parend, de eigenschappen, die wij in een moeder het hoogst schatten, schenkt Hare Majesteit aan Prinses Juliana aan liefde en zorg wat zij behoeft om op te groeien tot wat zij eenmaal moge zijn, de beste onzer. Daarvoor is ons volk der Koningin hartelijk dankbaar zoals het Haar gaarne dank weet voor al wat Zij doet en steunt ter verhooging der achting voor ons land. Hebt Gij niet als ik Mijne Heeren met nationale zelfvoldoening uit handen gelegd de staatsstukken uit Haren naam tijdens de gruweljaren tot verschillende regeeringen gericht, is het U niet goed geweest wanneer gij tot uiterst belangrijke, ja noodzakelijk humanitaire daden het initiatief door Hollanders zaagt genomen, zwol U niet even het hart bij het bericht, dat Holland weer een expeditie naar Spitsbergen uitrustte?

Ziet, het gaat alles zoo rustig toe bij ons, wij trekken niet veel aandacht, timmeren niet gaarne aan den weg, maar wanneer gij terugziet over het afgelopen jaar, stemt mij dan toe, dat er veel is gebeurd, dat ons stof tot dankbaarheid biedt. Ik zie de schaduwplekken niet voorbij, het ontgaat mij allermint, dat het in vele opzichten een belemmering is buiten de rij der groote mogendheden te staan en dat wij de geringheid van ons zielental ook hier in Indië terdege als een nadeel gevoelen. Dat nadeel is slechts op één wijze goed te maken één naar verhouding nog grooter aantal der onzen moet zich Indië tot arbeidsveld kiezen. En dat geschiedde niet uit nooddrift, doch van harte gaarne, uit vrije verkiezing. Bestaat daarvoor niet alle aanleiding? Mijne Heeren, gij die

Restaurant Royal
 'S-GRAVENHAGE
 Lange Voorhout 14 - Telef. 8580

Pension „Nieuw Panorama”
 Parkweg 15 Scheveningsche Boschjes.
 Telef. Schev. 467

Eerste Rang Familie-Pensjon
 Winter en Zomer geopend. Prima Keuken.

dit land kent, zoudt gij aarzelen onze taak hier aantrekkelijk in hooge mate te schilderen? Wat is die taak? Indië zoolang het hem noodig heeft te schenken den steun, onontbeerlijk om te verwezen en in te burgeren de beschaving en ontwikkeling die het behoeft en ook verlangt. Het is ons wel bekend, dat er zijn, die verkondigen, dat Indië daarbij niet van noode heeft, doch dat zijn holla klanken, en wij mogen rekenen op de medewerking van elk ernstig werker aan Indië's opkomst, terwe de groote, zich niet uitende massa, onbewust wel licht, gevoelt, dat wij voor haar bescherming nog onmisbaar zijn.

Ik meen, dat wij van onze taak naar behooren on kwijten, het woord van Coen durf ik wijzigen, er is in Indië iets groots gewrocht. Mij, die van den archipel, van de majesteitelijke zoogenaamde buitenbeentingen meer zag dan de meerderheid ten deel valt, zij het vergund te verzekeren, dat daar allerwege prachtig werk is tot stand gebracht en aangevat, het leeft er alom krachtig op, de gedachten snellen de mogelijkheden van het oogenblik vooruit. Slechts één belemmering doet zich voor, hier zooals elders gebrek aan personeel. En ziet ons geestesoog ter hooge school te Bandoeng reeds een stoet studenten de poorten binnenstroomden, binnen enkele jaren het voorbeeld, daar gegeven, gevolgd door de stichting van rechtsgeleerde en geneeskundige faculteiten. Nederland's culturele basis vraagt verbrediging, zullen wij bij machte blijven te voldoen aan alle wat van ons verlangd wordt.

Immiddels wordt Indië een der belangrijkste gebieden van Nederlandsche cultuur en daarmee ontstaat tusschen beide landen een band krachtiger dan welke er geene is.

Het zijn zulke realiteiten en perspectieven waar aan zich steeds laven moet onze geest, ik wensch geen verontachtzaming van eveneens reële mogelijkheden, geenszins, zij vereischen onze volle aandacht en zorg, doch ik zoude front gemaakt willen zien tegen den croque mort, die zelf niet boven de moeilijkheden kan uitkomen en daarom tracht anderen tot eigen benepenheid neer te halen. Wij, die zijn allen die werken om Indië vooruit te brengen, wij hebben van de toekomst alles te hopen, wij moeten ons weten te handhaven op de hoogte van onze taak, zoodat de menigte instinktmatig gevoelt, dat zij en met rechtschapenheid en met genegenheid bestuurd wordt; dan is er voor zwaartillendheid geen plaats. Vast is mijn vertrouwen in een gemeenschappelijke toekomst voor Indië en Nederland, een toekomst, waarin wij zullen blijven opzien tot een gemeenschappelijke Souvereine, dragend en verwezenlijkend wat er aan idealen bloeit in 't heilig noorden en aan den voet van statige vulkanen. Tot Haar gaan onze gedachten, voor Haar gaan onze zegebeden ook heden op.

Toen Z.E. had uitgesproken, gaf vice-president Swart het voorbeeld door een „Leve de Koningin” aan te heffen, waarmee de aanwezigen door een drievouwerf hoera geestdriftig instemden.

De Java Bode schrijft o.m.: Met heel zijn hart te dienen, met enthousiasme en met liefde de taak vervullen, daarop zinspeelde ook de Landvoogd in zijn rede ten Paleize Rijswijk op den 31en Aug. j.l., toen hij er op wees dat er nog te weinig Nederlanders in Indië een arbeidsveld kiezen.

Er gaan velen naar Indië, maar niet allen komen hier uit innerlijken drang om te werken aan de grootsche taak, welke Nederland is opgelegd om Indië te brengen tot ontwikkeling en beschaving. Indië bewust te maken dat het in de rij der volkeren een plicht heeft te vervullen, dat is de taak, welke Nederland moet volbrengen, doch nog niet heeft volbracht.

Maar die taak kan niet worden vervuld — ziedaar de ondergrond van de rede van den Gouverneur-Generaal — wanneer de Nederlanders in Indië niet werken met de liefde voor land en volk, wanneer zij niet

American Hotel - Amsterdam
 Hotel en Café-Restaurant le Rang.
 Schoonste Ligging - Moderne Inrichting
 Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
 Electrische Personenlift
 Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen

A. W. VOLMER, Directeur.
 Tel. Interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

Tel. 4060
- Haag - **MAISON VAN RIJN** Meermalen BEKROOND
CUISINIERS
Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
Dejeuners, Dinners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvres
Varié, Mayonaises, Salade's, Koude en
Warme Schotels, enz. enz.
Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Tarief Dinners Hoogst zindelijk bereid, van de beste ingrediënten, aan huis bezorgd :-

Dinners à f 1.- Vleesch Groenten Aardappelen	Dinners à f 1.12 Vleesch Groenten Aardappelen Toespijs	Dinners à f 1.70 Vleesch Groenten Aardappelen 2de Vleesch, Visch of gevogelte Compôte Toespijs
--	---	--

Met bijlevering van SOEP worden de prijzen met f 0.25 verhoogd.

COUPONBOEKJES
verkrijgbaar voor 24 Dinners tegen Gereduceerde Prijzen.
24 diners à f 1.- f 23.- 24 diners à f 1.70 f 39.-
24 porties soep . . f 5.-
Speciaal Gesoigneerde DINERS met uitgebreid MENU
f 2.50 p. couvert.
Menu op aanvraag verkrijgbaar. 220
Verzoekte bussen te weigeren met verbroken contrôle-sluiting.

doordrongen zijn van het bewustzijn, dat hun arbeid dienen moet tot glorie van hun vorstin en vaderland. Er zal later gelegenheid zijn de wijze te bespreken, waarop deze Gouverneur-Generaal zijn taak heeft vervuld. Nu mag reeds gezegd worden dat hij een voorbeeld was van trouwe plichtvervulling, waarbij hij altijd weer door de liefde voor vorstin en vaderland werd geleid.

Indië, als koloniaal bezit, toont ons een geweldigen materialistischen kant. Het zal later blijken dat het de grootste verdienste van Graaf van Limburg Stirum is geweest niet altijd en niet te veel naar dien kant te hebben gekeken, maar dat zijn werk meer gericht was op het meer idealistische streven, land en volk op te voeden, niet alleen in het belang van dit koloniale land en het koloniale volk, maar ook in dat van eigen volk en eigen vaderland.

De Toli-Tolizaak.

De N. Soer. Crt. publiceert een merkwaardig en belangwekkend schrijven van het Hoog Gerechtshof aan den Landvoogd omtrent de Toli-Toli zaak, motiverende de gratie verleening aan de ter dood veroordeelden en de strafvermindering der anderen. De brief zegt o.a.: Ofschoon het college zich geenszins ontveinst den ernst der gepleegde feiten, welke een zeer strenge bestraffing eischt, meent het toch de tenuitvoerlegging van de doodstraf in dit geval te moeten ontraden, voornamelijk om twee redenen: eerstens heeft er geen behoorlijk gerechtelijk onderzoek plaats gehad en tweedens moet het gebeurde voor een groot deel ook aan anderen dan de veroordeelden worden geweten. Daarbij zou men nog de vraag kunnen stellen of uit een politiek oogpunt bezien het wel aanbeveling verdient doodvonnissen te executeeren, wanneer met vrij groote zekerheid kan worden voorspeld, dat de ter dood gebrachten, zij het ook ten onrechte, door vele Mohamedanen zullen worden beschouwd als martelaren van het geloof.

Waar verder uit de beschuldiging blijkt dat tal van inwoners van Saloem Paga reeds jarenlang lid waren en de bevolking zoowel heerendienst als bevoegdheid drukkend vond — immers reeds vóór Abdoel Moeis' komst besloot men vermindering daarvan te vragen — had het bestuur, wanneer dit ten minste op de hoogte was, moeten voorzien dat de komst van den vice-president van de C.S.I. en de onder zijn leiding zeer kort voor de Poesa gehouden algemeene vergadering, stellig onrust onder de bevolking zou verwekken. Men had dan ook van het bestuur mogen verwachten dat het Abdoel Moeis zou beletten zich naar Kampong Baroe te begeven, in welk geval wel kan aangenomen worden dat de geheele raadpartij niet zou hebben plaats gehad. Nu het bestuur niet heeft ingegrepen, maar Abdoel Moeis zijn gang heeft laten gaan, draagt het ook de verantwoordelijkheid voor het gebeurde en acht het het onbillijk de strafwet in haar volle zwaarte op hen te passen op hen, die mede ten gevolge van de houding van het bestuur er toe gekomen zijn de afwijkelijke misdrijven te plegen.

De Java Bode acht het schrijven een zeer ernstige beschuldiging aan het adres van den toenmaligen president. Het blad juicht het ten zeerste toe dat hier vermindering van straf wordt toegepast, daar de misdadigers toch eigenlijk slachtoffers zijn van ophitsing en opruiing. Maar of het bestuur kon beletten dat Abdoel Moeis de bewuste vergadering hield, moet ten zeerste worden betwijfeld.

In verband met het schrijven van het Hoog Gerechtshof aan den Landvoogd zou het, meent het blad, goed zijn dat het rapport van den heer Ziesel over deze zaak zoo spoedig mogelijk werd gepubliceerd.

De terugtocht van Soerjopranoto.

De correspondent van het Bat. Nubl. te Djokja schrijft o.m.: Het is een vrij doorzichtige truc geweest, de bewering van Soerjopranoto, dat de algemeene staking niet doorgaat omdat de Regeering de vaders met arrestatie bedreigt. Natuurlijk verschuilt hij zich hier achter ten einde zijn figuur te redden. Het ligt voor de hand dat de Regeering er geen moment aan heeft gedacht eenigen leider der staking

te bedreigen met arrest. Uit den aard der zaak heeft men in dit verband voor „de Regeering” te lezen: het bestuur te Djokja, en dan in de allereerste plaats te denken aan den ass.-resident, hoofd van plaatselijk bestuur, tevens hulpofficier van justitie.

Uit inlandsche bron vernam de corr. dat Soerjopranoto inderdaad niet is bedreigd; wel zou men tegenover hem misschien *par manière de dire* eens hebben gezinspeeld op de mogelijkheid, dat het met Soerjopranoto slecht kon aflopen, dan wel schertsenderwijze op die kans hebben gezinspeeld.

Te bevoegder plaatse heeft de Corr. inlichting ingewonnen. Er is geen moment ernstig sprake geweest van een bedreiging van Soerjopranoto, welke bedreiging in strijd zou zijn geweest met de wet.

Of het nu verstandig was tegenover Soerjopranoto uitdrukkingen of zegswijzen te gebruiken, waaruit de gladde vogel kon zuigen: dat hij werd bedreigd (en aldus een middel vinden dat hem een eervolle retraite vóór de algemeene staking mogelijk maakte), is aan twijfel onderhevig. Vooral tegenover lieden als deze volksmennis is het beter zoo weinig mogelijk te zeggen en eventueel de klap met kracht te doen aankomen.

Ten slotte geeft de Corr. nog een enkele opmerking over Soerjopranoto.

Van verschillende zijden wordt met veel ophef verteld dat hij een allerdwaast figuur heeft geslagen; dat hij nu zijn invloed wel kwijt zal zijn en de fabrieksbond op apegapen ligt, enz. Men kan in dit opzicht niet voorzichtig genoeg zijn. De ervaring leert dat volksleiders op Java zich aan de zeldzaamste blunders kunnen te buiten gaan, zich de meest dwaze excessen kunnen veroorloven, zonder dat dit, althans op den duur, afbreuk doet aan hun invloed.

En zoo blijft Soerjopranoto „de” man, de groote leider. En dat zal hij blijven, zolang men hem niet in den kraag neemt en ergens op een eilandje in de Molukken deponert. Doch eer we zóóver zijn, zullen er nog ettelijke duizenden arme drommels schade en leed door dezen volksleider moeten ondervinden.

Een sembah van een schildwacht.

Aan een correspondentie uit Midden Java aan het Soer. Hbl. ontleenen wij o.m.: Een geval, op zich zelf onbeteekenend en niet meer dan een geringe overtreding der militaire vormen, doch dat niettemin, geplaatst in meer algemeen verband en getoetst aan de huidige verhoudingen, aan belangrijkheid wint. Aldus zou de Corr. in 't kort zijn meening willen samenvatten over het zonderlinge gedrag van den Inlandschen cavalierist, die tijdens de Garebeg voor een korten tijd op post stond in de nabijheid van den Sultan.

Het feit is dit: deze cavalierist gaf, toen hij werd afgelost, niet het militair saluut, doch legde zijn karabijn neer, bracht de handen samen enmaakte voor den Sultan de sembah!

Men begrijpt dat dit de aandacht trok van alle aanwezigen.

Militaire dressuur en voorschriften..... alles is in een moment vergeten en in de hersens van dezen Inlander woelde slechts dit eene begrip: eer uw sultan op Javaansche wijze.

Dit is de symbolische zijde van het geval, dat de echt Javaansche idee sterker was dan hetgeen de vreemdeling decreeteerde. En in het maken van het deemoedige sembah-gebaar ligt de stilzwijgende onderwerping aan hem, wien dit gebaar geldt.

Het is een op zichzelf staand geval en men mag er daarom geen hypothese op bouwen. Hetgeen niet wegneemt dat het de ernstige aandacht verdient van hen, die geroepen zijn te oordeelen over verhoudingen en mogelijkheden, waarin het Javaansche element in dit leger een rol speelt of zou kunnen spelen.

Ontslag van employé's in de suiker.

De inwilliging van de looneischen der geëmployeerden door de suikereigenaren in Holland, schrijft het Bat. Nubl. o.m., stond gelijk met de toediening eener vergulde pil met doodelijk venijn voor den Suikerbond. Immers: de eisch van één-klassebetaling naar den grondslag van eerste-klasse-waardeering moest uitloopen op aanneming, op den

Restaurant VAN DER PIJL
147 PLAATS 18 :: LA HAYE

MAISON DE PREMIER ORDRE
Livraison en ville et en province

Grand Hotel Restaurant
111 „Central”
In alle Kamers warm en koud water
De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ
geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme
Afternoon-Tea-Concerten
door het ensemble 106
WILLY HONSBEEK & Co

Restaurant SAUR, den Haag
Lange Houtstraat, hoek Voorhout. 123

Dejeuners, Dinners, Soupers
Specialiteit voor Visch en Zeeuwsche Oesters

HOLLAND HOTEL
tegenover de Wagenbrug
Restaurant à la carte en pension
DEN HAAG 148

Het meest aan te bevelen
INDISCH RESTAURANT
LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG
Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.
Uitsluitend Indische Jafel.
163 Directeur: J. VAN GEEMERT.

Z—H—B
ZUID-HOLLANDSCHE BIERBROUWERIJ
DEN HAAG
Bijkantoren te AMSTERDAM, BANDOENG, BATAVIA, SOERABAYA, BOMBAY, BRUSSEL, LONDEN, PARIJS 50
Vraagt de alom bekende
Z. H. B. Bieren
Z—H—B

GRAND HOTEL COOMANS
ROTTERDAM - HOOFDSTEEG
Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.
Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.
De aandacht wordt gevestigd op de moderne tearoom, uitkomend aan den Houttuin en op het daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL.
De Directeur H. HOLTHAUSEN

„DE BIJENKORF”
:: Lunch- en Tearoom ::
Koude- en Warme Schotels 153
WAGENSTRAAT 45 DEN HAAG

ELECTR. KACHELS **K. F. HENNEMAN** **GAS-KACHELS**
 Electro-Technisch, Werktuigkundig Installatie-Bureau
 ATJEHSTRAAT 68-70 DEN HAAG TELEF. INT. H. 9245

Kon. Eindhovensche Stoom- & Handweverij
VAN DIJK & Co. EINDHOVEN EN BRUSSEL
 Leveranciers van H. M. Koningin Wilhelmina - van H. M. de Koningin-Moeder en van H. M. de Koningin van Rumenie; eertijds van H. M. Koningin Sophia.
OPGERICHT 2 AUG. 1853.
Hotel-Linnen en Tafelgoed met en zonder naam.
UITZETTEN, INDISCHE UTRUSTINGEN
LUIERMANDEN.

Dans-Instituut
B. STERNFELD
 v/h. WEIJNE & STERNFELD
 Leerling v. h. Instituut Jacques Dalcroze te Genève
Koningin Emmakade 133 Tel. H. 3348
'S-GRAVENHAGE
 Onderwijs in
Modern Dansen
 alsmede in
Klassiek, Plastiek en Rhytmische Gymnastiek.

HOPLEVERANCIERS.
Wed. H. RAHDER & Zoon
Wijnhandelaren
 Filiaal: 's-Gravenhage Heemskerckstr. 1a Tel. H. 3493.
 Hoofdkantoor: Amsterdam Binnenkant 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt Intero. Tel. 389.
 Filiaal: Arnhem Tel. 280.
 Filiaal: Gorinchem Tel. 61.

Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.
 Voor Export speciale conditiën.

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
Kristal - Porselein
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ. ENZ., uit de Plaatelbakkerij „Zuid Holland” te Gouda.
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
 Garantie voor gave overkomst.

duur, van uitsluitend eerste klasse geëmployeerden, — waaruit volgt dat de suiker, waarin zoo menige tweede-hands kracht een toevlucht vindt, langzamerhand voor deze *second hands* een gesloten markt zal worden. En waar de Suikerbond het juist van die *second hands* moet hebben, als vormende de meerderheid, welke het meest onder druk staat, liet het logisch gevolg zich niet langer raden. De juistheid van deze voorspelling, reeds vroeger door het blad gegeven, wordt nu indirect toegegeven in *De Suikerbond*, waarin de bonds-president Burger zelf klaagt over.

de harde, koude toepassing van het pas verkregen salarisschema, waartoe enkelen reeds zijn overgegaan. Enkele geëmployeerden, wier salaris op grond van de bepalingen van het schema moest worden verhoogd met een flink bedrag, werden reeds ontslagen. omdat zij het nieuwe salaris niet waard zijn.

Precies! vervolgt het Bat. Nwbl. Dat is een *logisch* gevolg, wie eerste klas betaling vordert, moet eerste klas werk leveren. En nu moge de heer Burger daartegen in verzet komen in demagogische exultaties als: „scherp en schril” contrast en „harde koude toepassing”. maar dat logisch gevolg had door de bondsleiding moeten zijn voorzien. Dat niet voorzien teekent die leiding als kortzichtig en dom. Waarom wij nu reeds de voorspelling wagen: dat Burger's pompeuse overwinning straks zal eindigen in een smadelijke nederlaag. Om de heel eenvoudige reden, dat ook in de leiding van den Suikerbond de wet van vraag en aanbod zich ten volle gelden laat en, precies als bij Syndicaat tegenover Bond, leiden moet tot harde, koude toepassing. Deze: dat voor superieure betaling superieur werk gevorderd wordt.

De „ongediplomeerde” gezaghebbers.
 In een hoofdartikel in de *Sum. Post* wordt de toestand beschreven van een categorie ambtenaren (de ongediplomeerde gezaghebbers), die werden aangesteld in een tijd, dat er geen diploma was te behalen; aan welke de minister van koloniën beloften deed, die nimmer zijn ingelost; die niet in de gelegenheid zijn geweest, alsnog een bestuursdiploma te verwerven; die in vele gevallen dienst doen, met dezelfde werkzaamheden en verantwoordelijkheid belast als die van een controleur B. B., en die thans, bij de nieuwe regeling in de aanvullingsbegrooting-1921 verre ten achter worden gesteld bij collega's, die intusschen het geluk hadden, in de categorie der „gediplomeerde” gezaghebbers te worden opgenomen, terwijl die promotie, aan geenerlei regel gebonden, louter een willekeurige keuze is geweest. Uit 't artikel blijkt, dunkt Schr., duidelijk dat hier een onrecht valt te herstellen. 't Ligt op den weg van het Verbond van vereenigingen van landsdienaren om voor de rechten op te komen der hier besproken ambtenaren bij het B. B., op 't oogenblik ongeveer 50 in aantal, allen dienende in de buitenbezittingen.

Tegen muskieten-larven.
 Een telegram uit Parijs aan de Straitsbladen meldt dat het instituut Pasteur een middel gevonden heeft om muskietenlarven te verdelgen. Volgens het telegram is thans ontdekt dat, indien formaline in poedervorm op het water gestrooid wordt, de larven spoedig vernietigd worden, zonder dat de visschen in het water er nadeel van ondervinden, terwijl het water als drank geen schade ondervindt. Een oplossing van formaline in water is sterk prikkelend en desinfecteërend, maar men hoopt dat de oplossing muskietenlarven zal vernietigen zonder schadelijk voor menscheeljk gebruik te zijn. (*Soer. Hbl.*)

Leeraren M. O.
 De *Loc.* vernam van den heer Stokvis, den inspecteur M. O., dat 23 leeraren in Nederland zich aangemeld hadden voor den Indischen dienst.

UIT DE INDISCHE PERS.
 Openbare Vergadering van de Sarikat Islam te Tjiandjoer (Preanger-Regentschappen, Java). Op Zondag 4 Juli 1920, had op de aloen-aloen (plein) te Tjiandjoer een openbare vergadering van de Sarikat Islam plaats, welke door ongeveer 500 personen werd bijgewoond. De eerste spreker was de heer Sardjono, president van de Afdeeling Soekaboemi, die met kracht protesteerde tegen de zoo dikwijls geuite beschuldiging, als zoude de Vereeniging het er op aanleggen, de Nederlanders uit Ned.-Indië weg te jagen of ambtenaren te vermoorden. Hij zeide verder, dat het thans de bedoeling der Vereeniging was, der Regeering te verzoeken het imperatief voorschrift in te trekken, waarbij bepaald was, dat een Mohammedaansch godsdienstleeraar niet meer dan 15 discipels mocht hebben. De tweede spreker was de heer Sanoesi, die verschillende aangelegenheden besprak, welke een rem waren voor de ontplooiing der krachten van de Vereeniging, en haar ontwikkeling dus tegenhielden, waaronder de Afdeeling B. Terstond begon de massa luidruchtig te worden en schreeuwde men, dat al werd de Sarikat Islam ook tegengewerkt, deze toch zou blijven bestaan, terwijl men dientengevolge juist krachtiger actie kon verwachten. Vervolgens sprak spreker zijn leedwezen uit over het feit, dat aan de inlandsche jongelieden pas een plaats op de lagere scholen wordt gegund, wanneer aan alle aanvragen van de hoofden is voldaan. Daarna behandelde hij de positie der onderwijzers, de schoolgebouwen, enz. Ook de leiders van de Sarikat Islam hadden de belangstelling van den spreker, die hen verweet, dat de dzakat-penningen*) niet altijd tot hun recht kwamen. Kwamen die gelden behoorlijk terecht op de plaats waar zij zijn moesten, dan zouden de moeilijkheden voor den kleinen man heel wat minder zijn. De geestelijken deden veel te weinig in het belang van den Mohammedaanschen godsdienst. Had bijv. een der aanwezigen ooit gehoord van het beleggen van een samenkomst door een geestelijke, met het doel de belangen van den Mohammedaanschen godsdienst te bespreken? „Nog nooit, nog nooit”, riepen alle aanwezigen, waarop de spreker hen er aan herinnerde, dat zij tegen het einde der groote vasten toch wel een oproeping zouden krijgen om de pitra**) aan den geestelijke te voldoen. Ook het Binnenlandsehe Bestuur werd niet vergeten en memoreerde de spreker, dat de Resident in een zijner rapporten had verklaard, dat alleen de Regent van Garoet en de Wedono van Bandoeng geschikte landsdienaren waren. Hij twijfelde er echter aan of de Wedono van Bandoeng wel ooit Regent van Tjiandjoer zou worden en beval hij de geloofsgenooten aan in hunne woningen te bidden voor een betere persoonlijkheid. Spreker waarschuwde het gehoor voor de actie van den Economischen Bond, die alleen werkte in het belang van het Kapitaal. De derde spreker was de heer Moektar van Soekaboemi, die de actie van de Sarikat Islam in verband met den Mohammedaanschen godsdienst besprak. De eerste spreker, de heer Sardjono, sloot hieraan ten half één uur de vergadering, na nog een woord van lof te hebben gebracht aan het doel en het werk van de Vereeniging „Soenda Dipa”, die beoogt de Soendaneesche taal te vereenvoudigen. Het lidmaatschap geeft recht op een insigne, ter waarde van f 1.75. Wijlen Admodirono. Van Semarang is het telegrafisch bericht ontvangen, dat aldaar, op den leeftijd van 60 jaar, plotseling is overleden de heer Atmodirong.

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA
 LEIDSCH KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.
 Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.
 DAGELIJKS RIJSTTAFEL.
 INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.
 KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
Lift. Centr. Verwarming

Grand Hotel Restaurant „ALLARD”
 Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 12692
 Alle kamers zijn voorzien van Koud- en Warmwateraanleg.
Huis van den 1sten Rang

Crediet
 Laan
 ALL
 van
 In: de
 woon
 van de
 worden in
 hoorde e
 nigen hij
 vanaf he
 daaraan
 delijk o
 zijn la
 ritgang
 Als archi
 der in s
 kan k
 hem r
 en breng
 de partij
 ook ni
 rukt
 loewel d
 zijne teg
 in het
 en de ee
 de inte
 oft bewe
 rop het
 UT
 van Ned.
 Chinees
 ft, in ge
 naar A
 held in
 de overs
 plaats
 omst
 nisco,
 ts had,
 concert
 gevalle
 rookse
 alcohol
 het ware
 keerde
 ken me
 ik nog e
 ngen o
 aan opg
 nabijh
 luid de
 op volgd
 genieten
 de r
 de m
 ende sol
 wnen v
 prachtig
 dra he
 woord,
 -comm
 arissen
 delijk a
 nderzo
 ze cor
 die ied
 an de e
 de volb
 die he
 en a
 tereen
 licht zij
 en infor
 men l
 nika wi
 daaf d
 den a
 s zich
 hun
 mane-a
 alde er

Crediet- en Effectenbank „die Haghe”

Laan 9 - 's Gravenhage - Tel. H. 8892

ALLE BANKZAKEN

VAN DER HAM & SMITTENAAR

Fred. Hendrikplein 37 - 's-GRAVENHAGE - Tel. Schev. 2607

Effecten, Coupons, Deposito's,
Beleeningen, Prolongatiën, Handelscredieten
Incasso's en Rekening-Courant.

de koffers, kisten en manden even op te lichten en den inhoud met een enkel gebaar na te zien.

Het oogenblik was thans gekomen om afscheid te nemen van den heer Klaus, een gewezen onderwijzer, die den goeden raad gaf, om bij voorkomende moeilijkheden altijd de politie in den arm te nemen en waarvan terstond gebruik werd gemaakt.

Want toen aan een der politiemannen naar den weg naar het Lengkershim Hotel werd geïnformeerd, kwam er op zijn roep onmiddellijk een persoon van dat Hotel de handbagage overnemen en begeleidde de reizigers per auto derwaarts.

Een kwartier uur later was ook de groote bagage, bestaande uit 15 collis aangebracht en had men zich spoedig in de kamers geïnstalleerd.

Dit spoedige vervoer der goederen heeft plaats door de „Union Transfer Maatschappij”, die met de Stoomvaartmaatschappijen in relatie staat.

De schrijver is vervolgens een en al in bewondering over de pracht, welke hij in San Francisco te zien kreeg en van de regelmaat en orde, waarmee alle plaats vindt, hetgeen toch nog iets anders is dan de wijze, waarop de vreemdeling te Tandjong Priok aan den wal stapt. De weg van den reiziger leidde natuurlijk in de eerste plaats naar de Chineesche vestiging, waarvan hij reeds zooveel had gehoord, toen hij nog in China vertoefde.

De afstand vanaf het Hotel was niet groot en ongeveer die van Patekoan naar Mangga Besar te Batavia.

De in de Chineesche stad aanwezige talrijke winkels behoorden meestal aan Kongfoe Chineezers, die zich meer speciaal met den kleinhandel bezig houden.

Daartusschen woonden enkele groothandelaren, waarvan één, blijkens het aanwezige merk, de houder was van een Chineesche restauratie, genaamd „Shanghai Lauw” en waar ook tal van Amerikanen en rijke personen aan tafel zaten.

Het bedienend personeel bestond geheel uit Chineezers, gekleed in open zwarte jas, waarbij verlakte schoenen en zijden kousen aan de voeten.

Onder de met groote Chineesche letterteekens aangekondigde aanwezige gerechten, vindt men in alle Chineesche restaurants een gerecht, hetwelk bekend is onder den naam van „Shop Susij”, en dat ook bij de Amerikanen zeer goed bekend is.

Aan dat gerecht is het navolgende verhaal verbonden:

De vroegere Chineesche Minister van Buitenlandse Zaken, tijdens de Sheng Dijnastie, de heer Lie Hong Tjang, moest destijds een bezoek brengen aan Amerika.

Hij nam op die reis zijn eigen kok mede, aangezien de Amerikaansche keuken hem niet paste.

Na zijn vertrek uit Amerika wilden de Amerikanen weten wat die diplomaat dan toch wel gegeten had en dit voedsel ook proeven, doch de restauranthouder maakte zich maar van de verzoeken af en noemde het gerecht „Tjap Tjaj”, dat ook te Batavia welbekend is.

De Amerikanen lieten het gerecht vervaardigen, vonden de smaak voortreffelijk en sedert dien tijd is het bij de Amerikaansche families in gebruik gekomen, terwijl de gasten deze schotel als een tractatie beschouwen.

De woorden „Tjap Tjaj” schijnen voor de Amerikanen moeilijk uit te spreken te zijn en hebben zij er „Shop Susij” van gemaakt.

In het Chineesche Restaurant „Kiong Ho Lawi”, dat grooter was dan het vorige, kon het zeer talrijke publiek genieten van prachtige orgelmuziek. Onder dit publiek waren Koreanen, Negers, Chineezers en Amerikanen.

Het hotel-leven wordt beschreven als te zijn uitmuntend en men kan er ook voor 1 dollar per nacht terecht. In de kamers zijn tal van gemakken, telefoon, enz., aanwezig en men ontvangt in het hotel alle mogelijke inlichtingen, die voor de reizigers van waarde zijn.

(Wordt vervolgd.)

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. Krul
Salon de Rafraichissements
NOORDEINDE 44 DEN HAAG

Rotterdamsche Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 105.000.000.-
(t. w. : kap. f 75.000.000.— en reserve f 30.000.000.—)

ROTTERDAM AMSTERDAM 's-GRAVENHAGE

Boompjes Coolsingel Delfshaven Felixoord Schiedam Vlaardingen	Rokin Zaandam	Mauritskade Bezuidenhout Kneuterdijk Naaldwijk Rijswijk Scheveningen
---	-------------------------	--

Handelscredieten.
Voorschotten in rekening-Courant.
Deposito's.
Cheque-Rekeningen met rente-vergoeding.
Gelegenheid tot open en gesloten bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT.

Nationale Bankvereniging

Kapitaal en Reserven f 7.200.000.-
Hoofddirectie en Centrale Administratie te Utrecht.

Alkmaar Alphen a/d Rijn Amersfoort Apeldoorn Arnhem Assen Barneveld Bodegraven Boreulo Boskoop Coevorden Culemborg Delft Den Burg (Texel) Deventer Destinchem Dokkum Dordrecht Drachten Ede Franeker	Geldermalsen Gouda Gorinchem Gronle Groningeu Haarlem Harlingen Heerenveen Helder (den) Hengelo (O.) Hoogeveen Hoogeveen Hulst Katwijk Leenwarden Leiden Lochem Meppel Middelburg Nijmegen Oostburg	Purmerend Schagen Schoonhoven Slidrecht Sneek Stadskanaal Terneuzen Tholen Tiel Uithoorn Utrecht Veendam Veenendaal Vlissingen Wildervank Woerden IJmuiden Zeist Zierikzee Zutphen Zwijndrecht
--	---	--

DISCONTEEREN EN INCASSEEREN
WISSELS OP BINNEN- EN BUITENLAND

TAAMS & KEYSER

Bankastraat 10 's-Gravenhage
IN EFFECTEN.

Speciale afdeling Incourante Fondsen.
Cultures - Industrie - Handel.
Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
COUPONS. REK.-COURANT.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
DORP, LISSE, PURMEREND
IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE
BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

Safe-Inrichting.

CENTRALE BANKVEREENIGING

Molenstraat 39 - 's-GRAVENHAGE - Telef. H. 1481

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S.
Met 1 dag opzegging 2 %
Met 3 maanden opzegging 3 %
Met 1 jaar opzegging 4 %
Zenden op aanvraag een uitvoerig Wekel. Beursoverzicht.
ADVIES BIJ BELEGGING.

van beroep architect, en Lid van den Volks-

In de Neratja van 24 Juli 1920 worden aan dezen persoon eenige woorden van lof gewijd, die, in het van de redactie, in elk geval een figuur is ge- worden in de Inlandsche maatschappij, waartoe hij hoorde en voor wier materiele en geestelijke be- gingen hij optrad.

Vanaf het begin van de Inlandsche beweging nam hij daaraan daadwerkelijk deel, en, hoewel hij her- valdelijk door zijn tegenstanders werd belaagd, bleef zijn landgenooten voeren op den weg van den vooruitgang.

Als architect was hij het levend bewijs, dat de in- dier in staat is de technische studie te volgen en kan bekwaam voor hoogere kennis, wanneer hem maar in de daarvoor gunstige omstandig- den brengt.

De partijgenooten onder het Javaansche volk waren ook niet weinig trotsch op hun landgenoot en rijkten zijn persoon dikwijls bij wijze van reclame. Hoewel de Redactie van de Neratja herhaaldelijk zijne tegenstanders behoorde en daarvan liet blij- ven in het openbaar, zoo wil zij den overledene toe- ken de eer, welke hem toekomt en hem beschouwen de intellectueel, die aan het volk groote diensten heeft bewezen en het den weg heeft aangewezen, waarop het zich met succes kan ontwikkelen.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Van Ned.-Indië naar Amerika. De heer L. Ch. H., Chineesch reiziger, afkomstig uit Ned.-Indië, is in gezelschap van den heer A. V. Klaus, een naar Amerika gemaakt en zijn indrukken mede- deeld in de Perniagaan van 22 Juli 1920.

De oversteek van China via Honolulu, zegt hij, plaats bij kalme zee, terwijl één avond vóór de komst van het stoomschip in de haven van San Francisco, aan boord de gebruikelijke avondpartij was had, bestaande uit een diner, gevolgd door concert en daarna dans.

Overgevalen was het hem, dat het aantal heeren in de rooksalon zeer aanzienlijk was en dat door hen alcoholische dranken werden genuttigd.

De waren meestal Engelschen, die naar hun land keerden en die, nu in Amerika geen sterke tegen meer mogen worden verkocht, zich vermoed- igit nog eens wilden schadeloosstellen voor de ge- geven onthouding, welke hun in Amerika zou opgelegd.

De nabijheid van San Francisco werd reeds aange- kund door talrijke zwermen zeevogels, die het volgden, terwijl men, bij het binnenstroomen genieten van de prachtige natuur.

De militaire versterkingen op, zoomede exer- cende soldaten, terwijl aan de linkerzijde groote groepen van de stad worden waargenomen, hetgeen prachtig gezicht oplevert.

Indra het schip in zicht is, komt de geneesheer boord, terwijl na het ten anker komen, een Immi- gratie-commissie, bestaande uit ambtenaren en arissen, ten getale van 10 personen, zich on- tellijk aan de eettafel van de salon neerzet, voor onderzoek der passagiers.

De commissie verdeelt zich in drie afdelin- die ieder voor zich één tafel in beslag nemen. De eerste tafel worden behandeld de zaken de volbloed Amerikanen, aan de tweede die van die het Amerikaansch burgerrecht hebben ver- en aan de derde die van de vreemdelingen.

Elkeen wordt op zijn beurt ondervraagd en is licht zijn reisplan over te leggen.

Men informeert naar de hoeveelheid contant geld, die men bij zich heeft, voor hoelang men zich in Amerika wil ophouden, enz., doch alles gaat er zeer vlot af.

Den afloop van dit onderzoek, begeven de pas- sagers zich naar de goederenloods aan den wal en hun bagage alphabetisch gerangschikt, doch de mane-ambtenaar maakte het niemand lastig en wilde er zich alleen maar toe om de deksels van

Restaurant KOLLOFFEL
HEERENGRACHT 241 tusschen Gasthuismolensteeg
en Raadhuisstraat.
AMSTERDAM - TELEF. N. 4390.
PLATS DU JOUR VAN 12-1.30 UUR.
Van 4-8 uur a f 1.40 (omvattende Soep of voorge-
vleesch of Visch, Groenten, Aardappelen en Dessert).
ABONNEMENTSBOEKJES van 10 coupons f 13.—
Dags geopend van 4.30 tot 7.15 uur.

HET ASSURANTIEHUIS — KEIZERSGRACHT 213 — AMSTERDAM

Combinatie van Nederlandsche Verzekering Maatschappijen. - Kapitaal f 10.000.000.-

VERZEKERING tegen TRANSPORT-, BRAND- en INBRAAKSCHADEN

Directie: F. A. SOREL

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal f 80.000.000.-
Statutaire Reserve - 17.353.284.-
Buitengewone Reserve - 22.660.000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië, Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke of Telegrafische Crediten. — Reiscreditbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

Algemeen Assurantiekantoor DE BAS

Fluweelen Burgwal 6 - DEN HAAG - Telefoon H. 4659

Bezorgt U elke gewenschte verzekering op de billijkste conditiën.

INTERNATIONALE COMMERCIEELE BANK

's-GRAVENHAGE, Alexanderstraat 23.

KAPITAAL Fl. 5.000.000.—

Telefoon: H 7602. Telegram-adres: ACEBANK. BEHANDELING VAN ALLE BANKZAKEN.

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79.

Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

IMPORT van alle Nederlandsch-Indische producten.

Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's.

Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.

EXPORTEURS van alle voorkomende artikelen zooals: Textiel-, Papier-, Ijzer- en Staalwaren, Sundries, Levensmiddelen, enz.

BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

CREDIET
Levert op elk gebied.
Streng geheimhouding.
Conditie zeer vrijgevig in overleg met den kooper.
DE RESIDENTIE
119 LANGE BEESTENMARKT 121-123

LITERATUUR-OVERZICHT.

De volken van Nederlandsch-Indië.

Van het onder leiding van Prof. J. C. van Eerde verschijnend werk: De volken van Nederlandsch-Indië, is uitgekomen afl. 7-8 (Amsterdam, Uitg. Mij. „Elsevier“). De inhoud bestaat uit het slot der bijdrage van den hr. G. F. de Bruyn Kops over de Zuid-Sumatraansche Maleiers, en het eerste gedeelte eener beschrijving van de Maleiers van de Oostkust van Sumatra, Riouw-Archipel en Westkust van Borneo, van denzelfden auteur. Verder beschouwt Prof. Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan de bevolking der eilanden ten Westen van Sumatra, meer speciaal van Nias, Mentawai en Enggano (vooral bij dit gedeelte bijzonder interessante afbeeldingen).

Geologische onderzoekingen in Ned.-Indië.

Ter Landsdrukkerij te Weltevreden is verschenen deel III (met op het jaar 1918 betrekking hebbende gegevens) der „Geologische onderzoekingen ten behoeve van 's Lands Waterstaat, Gewestelijke en Gemeentewerken in Ned.-Indië, door Dr. G. J. N. Hengeveld.“ De ondertitel dezer publicatie luidt: Mededeelingen en Rapporten van het Departement der Burgerlijke Openbare Werken. Verschillende onderwerpen. No. 1.

Het is niet mogelijk in een kort bestek een idee te geven van den rijken inhoud van dit, met tal van illustraties en kaartjes verlicht boekwerk. De onderzoekingen van Dr. Hengeveld hebben betrekking op irrigatie, aanleg van bruggen en wegen, het havenwezen en werken in het belang van de gezondheid. Een hoofdstuk diversen bevat o.a. een beschrijving van in de afd. Palang-Lawas (res. Tapanoeli) voorkomende bruinkolen, bouwmaterialen en nuttige mineralen.

In- en Uitvoer.

In Nr. 44 (van 3 dezer) een artikel van den hr. F. van Peski, oud-hoofdadministrateur der Batjan Archipel Mij, waarin schr. er op wijst, dat de tegenwoordige capaciteit der olieafabrieken in Ned.-Indië reeds zoo groot is, dat de productie aan copra van onzen Archipel nauwelijks voldoende is om de fabrieken het geheele jaar op volle capaciteit te laten werken. Hij zou hieraan tegemoet willen komen door het verwerken van eigen cocosplantages voor de fabrieken (opkopen van bestaande cocos-cultuurondernemingen, drijven van cocoscultuur in de buitenbezittingen, enz.). Ook op de wenschelijkheid van gemeenschappelijk samenwerken der fabrikanten legt schr. nadruk.

In hetzelfde Nr. een uitvoerig overzicht der officieele publicatie: Beplante uitgestrektheden in het groot-landbouwbedrijf in Ned.-Indië in 1919.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 31: Arowakken (vervolg), door N. (met plaat: een Hoofd der Indianen in Zuid-Guyana in groot ornaat). — Het eiland Deshima; hoe het was en wat het beteekend heeft (met 2 plattegronden, 4 afbeeldingen en 3 kaarten), door Veenstra Kuiper. — Om de kruidnagelen, door H. W. Bredée (vervolg). — Wat de Javaansch-Mohammedaansche bevolking voor godsdienstige of liefdadige doeleinden zoolo opbrengt (vervolg: bij echtscheiding).

Orang Peladang.

Het Nr. van 1 Nov. bevat het vervolg van „Het leven van den suikerchemist in Indië“ (ontleend aan „Ceres“). — Indonesisch Congres te Lunteren, 23-26 Aug. 1920, door W. H. van der Eijken (slot). — Enkele mededeelingen over Indië van den hr. Besier, oud-landbouwer.

Tijdschrift Kon. Ned. Aardr. Genootschap.

De Nov. afl. bevat slechts een enkele Indische bijdrage, n.l. van den hr. W. O. J. Nieuwenkamp, die zijn reisindrucken van het eilandje Alor (in den Timor-Archipel) in dagboek-vorm beschrijft. Een viertal karakteristieke teekeningen van den schrijver verhoogen de waarde van het artikel belangrijk.

Neerlandia.

Behalve de gewone maandelijksche Oost-Indische causerie van Ds. Van Lingen, bevat het Nov. Nr. van „Neerlandia“ een overzicht (door den hr. Fr. Oudschans Dentz) eener voordracht: Eenige grepen uit de geschiedenis der Joden in Suriname, gehouden door den hr. Hilfman voor de Groep Suriname van het Alg. Ned. Verbond (met toevoeging van een tweetal toepasselijke plaatjes). — Verder treffen we in genoemd Nr. eene zakelijke bespreking aan van het tijdschrift „De West-Indische Gids“, onder teekend C. F. S.

Natuurkundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Inhoud van dl. 80, afl. 1: Verslag omtrent den toestand en de werkzaamheden der Kon. Natuurkundige

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVENHAGE
Ampenan, Bandoeng, Bombay, Calcutta, Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Indramajoe, Kobe, Makassar, Medan, Menado, Palembang, Pekalongan, Probolinggo, Semarang, Shanghai, Singapore, Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 55.000.000.- Reserven f 43.000.000.-

Vereeniging in Ned.-Indië over het jaar 1919. — P. S. dodatura nov. gen., door C. van Zijp. — Gesteente van de Kelei (Berouw, Oost-Borneo), door Dr. B. Escher (met plaat en kaart). — De „Pieken van Ternate“ (met plaat en kaart). — De waterstand van het Toba meer, door Dr. C. Braak. — Gemiddelde en maximale windsnelheden in Ned.-Indië, door Dr. C. Braak.

Weekblad voor Indië.

In Nr. 25 een verslag over de jongste Pasar-Malaya te Soerabaya (met ill.), door J. van Balen. — P. P. Ma schrijft over „Mooi Makassar“ (ook met ill.). Verder: Antwoord op het ingezonden stuk van O. Kangeanner, door Du P.; en Ceram-adnotaties, door Merac.

Het Indische Leven.

Nr. 7 bevat het eerste gedeelte eener geïllustreerde beschrijving van oude huizen te Batavia, waaraan historische herinneringen zijn verbonden. Het is opvallend dat de schr. niet zeer waardeerd sprekend over de in 1898 door Luit.-Kol. Bosboom samengestelde overzichten van oude huizen te Batavia; „zijn werkje is de vrucht van een vluchtig bezoekje, zoodat de lezer niet heel veel wijzer uit wordt“, terwijl datzelfde werkje schrift nog zeer onlangs werd waardig gekeurd en worden herdrukt (zie het vorig Kol. Weekblad).

De Indische Gids.

De Nov. afl. opent met het portret van den benoemden Landvoogd, Mr. D. Fock, waarbij een artikel van den hoofdredacteur E. A. A. van Heekeren. — De G. A. N. Scheltema de Heere schrijft over „Het oost-Indische marine-departement“. Volgens schr. hangt „deze eenig in de Oost daar zijnde instelling van dubbele en daarmede van halfslachtigheid aan den Indische vruchtenboom in overrijpheid. Overrijpheid is een stand der vrucht, waarbij ontbinding reeds haar intreeft heeft gedaan. Dan moet de gaardenier er vlug bij ter voorkoming van bederf.“ — Het derde artikel, van Soenggoeh, is getiteld: „Een Assistent over het beidsvraagstuk in Deli“. Schr. noemt o.m. de oorzaken van de herhaalde aanslagen op assistenten en vermeldt de middelen om ze te voorkomen. — Dr. J. de Halle publiceert het in het Alg. Rijksarchief berustend rapport van Mr. Johan van Dam over den staat van zaken in Oost-Indië in 1666. In een Voorwoord zegt Dr. de Halle o.m.: Zooals van zelf spreekt zijn Van Dam's mededeelingen over Ambon en Banda het belangrijkste van die beide gouvernementen behoorden tot de rijkste bezittingen der Compagnie, en die kende hij uit eigen aanschouwing. Evenwel, ook wat hij van haar overzichten in Indië vertelt, is de lezing waard. Welke waar bevat het — Makassar, Batavia en de Kaap, en gezonder — slechts kennis uit de tweede hand, maar in een regeeringscentrum als Batavia, waar de berichten uit al de buitencomptoiren samenliepen, vond iemand als Van Dam, die aldaar zoo lang gevestigd en in een hooge positie geplaatst was geweest, gelegenheid te over om inlichtingen te verkrijgen uit de beste bron. Overigens de gewone maandelijksche rubrieken.

De Aarde en haar Volken.

Nr. 11 van jaarg. 1920 bevat het slot der mededeelingen over de bevolking van Britsch Nieuw-Guinea, ontleend aan het Engelsche boek van W. N. Baever. Interessante illustrering verduidelijkt den tekst.

De West-Indische Gids.

Inhoud der November-afl.: Luchtvaart in Guyana, door Jhr. L. C. van Panhuys. — De grenzen van Suriname, door Dr. H. D. Benjamins. — De karteering van Suriname ten tijde van Gouverneur van Aerssen van Sommelsdijck, door Mr. R. Bijsma. — Een man van de daad (W. C. Gorgas †), door Jhr. L. C. van Panhuys. — Boekbespreking (Mr. dr. K. H. Corporaal: De Internationaalrechtelijke betrekkingen tusschen Nederland en Venezuela, 1816-1920, besproken door Prof. Mr. G. van Vollenhoven. — Gouden jubileum der Dominicaanse missie op Curaçao 1870-1920, besproken door Mr. de Gaay Fortman). — Bibliographie.

De Indische Mercur.

Uit den inhoud van Nr. 45: Mededeelingen van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel te Buitenzorg, Nr. 9. De klapperboom in zijn veelvormigheid, door Dr. I. Bolding (met 10 afb.). — Cocosnucifera, door Dr. F. W. T. Hunger, besproken door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. — Vereeniging van Handel en Nijverheid in Suriname (overzicht van het eerste jaarverslag). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen. — Literatuur betreffende z.g.n. groote cultures.

POSTCHEQUE & GIRODIENS

Als gij rekeninghouder zijt, kunnen Uwe afnemers U het verschuldigde voldoen door middel van overschrijving zoodat zij, noch U, met betaling moeite of last hebben.

N.V. ZUID-HOLLANDSCHE MANEGE (v.h. Manege Washington)

THERESIASTRAAT 145 ingang Joh. Camphuysstr. - DEN HAAG - TEL. H. 5306

Moderne rijlessen - Paarden per uur en per maand
Luxe Stands en Boxes
Tonneaux beschikbaar

Dir. J. W. v. d. GUN.

GEOPEND Wagenstraat
een Filiaal der

... **OFFENBACHER** ...
LEDERWARENFABRIEK

64L **131**

(Let s.v.p. op het nummer) **Wagenstraat**

WANNEER GIJ

Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar

Kleermakerij „UNICUM”

Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947

DEN HAAG

De prijs wordt steeds **VOORUIT** bepaald.

Monarch

**Schrijf-
machine**

HOOFDAGENTEN
HEYENBROCK HASELAGER & Co
AMSTERDAM-ROTTERDAM
DEN HAAG

P. J. VEELO & Z^{nen}

DEN HAAG

Lange Houtstraat 15^b :: Tel. H. 6655

**.. WONING ..
INRICHTING**

Behangerij

Stoffeerderij

door den Minister in Nederland, aan een jong-
mensch, die in de gelegenheid wordt gesteld om ver-
der te studeeren voor machinist.

Voorgesteld is voorts door den Gouverneur, om
aan den heer E. Tubbergen een beurs toe te kennen,
voor studie in Nederland, voor de hoofdkate, en aan
een jongmensch in Nederland, Smit genaamd, voor
studie als opzichter bij den Waterstaat. Een beslis-
sing ten aanzien dezer twee beurzen is nog niet ge-
nomen.

In overweging is verder om voor te stellen een
beurs toe te kennen voor de opleiding van een stuur-
man en een machinist in Nederland, bestemd voor
den dienst der Koloniale Vaartuigen.

Dat zijn in het geheel vijf beurzen. Op de begroo-
ting is slechts vijf duizend gulden voor studiebeur-
zen toegestaan, zoodat er verder dit jaar geen
nieuwe beurzen zullen kunnen worden verleend.

* * *

Uit hetzelfde nummer van „De West” de vol-
gende berichten:

In Nickerie organiseeren zich de Britsch-Indische
landbouwers, om onafhankelijk te worden van op-
koopers en pelmolens. In den van Drimmelpolder
zetten zij een eigen rijstpelmolens op. Het gebouw is
gereed, de machinerieën worden binnenkort ver-
wacht. Iedere kleinlandbouwer in den polder zal
verplicht zijn een aandeel te nemen, om zoodoende be-
lang te hebben tot levering zijner paddi aan den
eigen pelmolens. Men zal een coöperatief bedrijf be-
ginnen en trachten zoo spoedig mogelijk financieel
onafhankelijk te worden van geldschietters onder
oogstverband, zoodat, wanneer het product binnen-
komt, men vrij zal zijn het te verkoopen aan den
meestbiedende. De cultuur in Nickerie blijft zich ge-
stadig uitbreiden. De cultuurbank werkt daartoe
mede door credieten voor den kleinen landbouw be-
schikbaar te stellen.

* * *

Te Paramaribo overleed de heer Christiaan Mag-
dalenus Themen, hoofd van de Nieuwe School, meer
bekend als Themensschool. Deze school, met ruim
700 leerlingen, op dit oogenblik de grootste in de
kolonie, werd van meetaf opgewerkt door den heer
Themen, die in uitgebreiden kring zeer populair
was. De overledene was slechts 44 jaar oud.

* * *

In den morgen van 26 September hebben drie be-
stuursleden van het Surinaamsch Onderwijzers Ge-
nootschap een krans gelegd op het graf van den heer
E. B. J. Luitink.

De heer E. A. Tubbergen sprak bij deze stille
plechtigheid de volgende woorden:

„Aan E. B. J. Luitink! Ter hulding uwer na-
gedachtenis, als eminent voorzitter en leider van het
Surinaamsch Onderwijzers Genootschap door een der
moelijkste perioden heen, leggen wij ter gelegenheid
van het zilveren jubileum namens het gansche Ge-
nootschap dezen krans op uw graf neder, en geven
hiermede het bewijs, dat wij weten te waardeeren,
door te tijden heen, hen die met een warm hart tot
ons komen.”

De voorzitter, de heer C. M. de Vries, voegde
hieraan toe:

„Zoo eeren wij de mannen, die tot ons komen, met
ons medewerken en met ons medeleven en uitblin-
ken.”

* * *

„De West” van 5 Oct. schrijft:
„De onderhandelingen tusschen het Gouvernement
en de Landbouwverenigingen in zake de arbeids-
loonen, hebben thans geleid tot een overeenkomst.

Het Gouvernement heeft zich verenigd met het
voorstel van de planters, n.l. dagloon voor mannen
en vrouwen 80 en 60 cents, met levering van rijst
aan de arbeiders voor 12 cent per pond — tot een
maximum van 8 pond per arbeider per week — ter-
wijl bovendien getracht zal worden verdere levens-

middelen en kleeven-zoo goedkoop mogelijk te leveren
door coöperatieven aankoop. Ook kan elk arbeider
beschikken over een kwart akker grond, voor eigen
aanplant van voedingsmiddelen.

Zoals wij reeds een vorigen keer opmerkten, be-
hoort er moed toe, om bij de tegenwoordige prijs-
een dergelijke loonsverhooging aan te durven. Wij
vernemen, dat meerdere plantages begonnen zijn
met het oog op de mogelijkheid, dat tijdelijk koffie-
en cacao onverkoopbaar zullen worden — om koffie-
en rijst op flinke schaal aan te planten, zijnde ar-
kelen die terstond verhandeld kunnen worden. Wij
die wijze hopen de ondernemingen, die geen reserve-
kapitaal bezitten, de middelen te vinden om de plan-
tages gaande te houden.”

Curaçao.

Koloniale Raad.

Ingediend is een voorstel tot wijziging van de
„Algemeene politiekeur”, bedoelende o.a. het over-
vragen door chauffeurs van stationeerende huurauto's
te bestrijden.

Zoals wij vermeldden, is het ontwerp tot wijziging
der onderwijsverordening teruggenomen, hetgeen in
verband met de „gelijkstelling”, gebracht werd. De
Gouverneur deelt thans mee, dat met de nieuwe be-
werking van het ingetrokken ontwerp voorsnog kan
worden begonnen, omdat de gegevens daaraan
grootendeels ontbreken. In afwachting daarvan is
een wijzigingsontwerp van de bestaande verordening
ingediend, in hoofdzaak van technischen aard, die
ondersteuning van het bijzonder onderwijs is daaraan
gelaten, wat zij was.

Wat het schooltoezicht betreft, wil men de inspec-
teur van het onderwijs voorzitter der Commissie van
Onderwijs maken.

De Bovenwindsche eilanden.

Het *Utrechtsch Dagblad* van 10 Oct. l.l. bevat een
ingezonden stuk van H. J. Cornelius Cohen over de
toestand van West-Indië, waarin o.a. wordt me-
gedeeld, dat in 1918 door een ingenieur in Rijns-
dienst op last van Minister Idenburg een onderzoek
is ingesteld naar de toestanden op de eilanden van
meer speciaal de Bovenwindsche. Van dit onderzoek
is ons niets bekend en gaarne zullen wij daarom
iets hooren. Wel vernamen wij juist in dezen tijd
dat de decentralisatieplannen, waarover thans in de
kolonie gesproken wordt, waaromtrent de Gouverneur
het oordeel van den Kolonialen Raad gevraagd heeft,
en die ook op de laatste reis van den Gouverneur
sprake gekomen zijn, reeds overwogen zijn onder Mi-
nister Idenburg in 1904.

Overigens deelt de schrijver eenige historische be-
zonderheden mee, voornamelijk van St. Martin, de
tabaksindustrie, zoutwinning en suikercultuur op dit
eiland, de afschaffing der slavernij (het voor slaven
op St. Martin aanvankelijk vastgestelde bedrag van
f 30.— werd later tot f 100.— verhoogd) en klaagt
hij over de vergetelheid, waarin de Bovenwindsche
eilanden geraakt zijn. Men liet er alles over een „de-
windvoerders”, die „zoogenaamd aldaar het Neder-
landsch gezag hoog hielden.” Daar de Nederlandsche
Regeering zoo bitter weinig notitie van deze be-
dingen nam, had de inheemsche bevolking en hadden
vooral de leidende personen, zich het Bestuur afge-
wend. De bevolking van St. Martin daalde van 9000
tot 3500 (in 1850 was dit echter al niet meer dan
omstreeks 3000). Onderwijs, rechtspraak, alles was
verdwenen. Deze toestand heeft tot ongeveer 1914 ge-
duurd. „Op herhaalden aandrang, voornamelijk van
particulieren kant, heeft het Gouvernement dan ten
eindelijk ingezien, dat het zoo niet langer kon
een bekwaam ingenieur naar die eilanden gezonden
met een uitgebreide opdracht.”

In het voorjaar, zegt de heer Cohen, zijn de por-
ten van den ingenieur, den gezaghebber der Bove-
nwindsche eilanden en den Gouverneur, binnenge-
komen en hij heeft redenen om te vermoeden, dat
naar aanleiding van deze rapporten er veel meer licht
is gekomen over al die toestanden daar en men

Nederl. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
Directie: Prins Hendrikkade 145, AMSTERDAM

**Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa**

MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM-ROTTERDAM.

J. M. van KEMPEN & ZONEN

Kon. Ned. Fabrik van Gouden en Zilveren Werken.
VOORSCHOTEN.

FILIALEN te Weltevreden, Rijswijk 171
-Gravenhage, Plaats 2; Rotterdam, Hoofdstee 26;
Utrecht, Choorstraat 32; Middelburg, Lange Delft 138.

LENSVELT NICOLA
Den Haag Holland
Beschuit en Roggebrood voor export.

... zal doen op Handel en Nijverheid om daar goed te maken, wat jaren lang verzuimd is." De schrijver is wel wat geheimzinnig en heeft ons nieuwsgierig gemaakt.

Noodig?

In de kolonie zijn aangekomen de luitenants Dul en H. A. Kraaijenbrink. Het aantal officieren wordt hiermede met één vermeerderd en teruggevoerd op de vroegere sterkte, zegt de *Amigoe di Curaçao*. Wij kunnen niet zeggen, dat wij dit met veel stemming gelezen hebben, daar wij ons afvragen in de jaren, toen één kapitein met drie officieren officierskorps uitmaakte, niet afdoende gebleken dat dit eigenlijk heel best gaat wat de belangen van den dienst betreft.

Cuba.

La Cruz van 29 Sept. l.l. deelde mee, dat de daling van den suikerprijs op Cuba en goedkoopere werkwijzen volgens een gerucht aan de werving van arbeiders op Curaçao, Aruba en Bonaire een einde zou maken. Volgens een bericht van 9 October in de *Amigoe di Curaçao* zijn echter weer een groot aantal arbeiders naar Cuba vertrokken.

Kleine Berichten.

Voor verbetering het door ons in ons nummer van 19 Sept. l.l. aan de *Amigoe* ontleende bericht omtrent New-Orleans and South American S. S. Co. aldus, dat reeds eenige schepen dier maatschappij Curaçao hebben aangedaan, maar deze haven thans in het vliegmaatschappij vaartplan dier maatschappij is opgenomen.

Aan den heer Tymstra is bij zijn vertrek van de overwindse eilanden een adres overhandigd, waarin zijn heengaan betreurd wordt.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Een vliegtocht Indië-Nederland.

Het is de vorige keer met den vliegtocht Nederland-Indië heelemaal misgelopen. Eerst zou 't een wed-rijst worden. Daarna werd de mededinging tot de vliegende vliegers beperkt. In een volgend stadium moet niet veel meer zijn, dan een vlucht met regeer-ingen. Ten slotte ging de aardigheid er voor ieder-ijven vrij af, te meer daar de vlucht door Ross Smyth zijn medegezellen, van Engeland naar Australië via Soesterberg, bij voorbaat aan den roem van een Soesterberg-Kalidjatocht veel afbreuk deed. Men treur-ig dus niet al te zeer, toen Engeland niet genoeg me-erking verleende voor de organisatie van de vlucht van zijn koloniaal gebied, al vond men dat gemis aan-vaardbaarheid op zich zelf ook hinderlijk.

Na bereiken ons gegevens over een nieuwe onderne-ning, dit ditmaal in tegenovergestelden zin van Java uitgaan om tot Soesterberg te reiken. Wij weten niet in hoever het plan nog geheel in de lucht hangt (het is eigenlijk nog in het geheel niet in de lucht hangt) wel nog slechts een ontwerp op papier is, maar dat nu voorgesteld wordt, lijkt het ons den steun van de regering zeker wel te verdienen, terwijl het van den handel reeds in ruime mate schijnt te profiteren.

De promotor, de kapitein-vliegenier van het leger in Nederland, W. Leendertz, wil dezen tocht niet beschouwd als een sportieve prestatie. De mogelijkheid van uitvoering staat reeds voldoende vast door de vlucht die de gebroeders Smyth, Parrer en Maa Intook bereikt hebben. Maar 't is nu zaak van dit bereikte resultaat de praktische betekenis aan te wijzen. De vlucht zal zijn aandeel moeten bijdragen in het vraagstuk van het internationale groot-luchtverkeer. Voor economische verkenningstochten zijn andere eischen stellen dan voor de vluchten, welke alleen gericht op 't bereiken van een gesteld eindpunt. Zooveel mogelijk moet niets aan 't toeval en 't goed geluk over- laten worden. De voorbereidende maatregelen, de waarschuwingen, de te trekken conclusiën, de studie van de hoofdzaak. Studie van klimatorische, geo-graphische, topographische bijzonderheden krijgen een belangrijke strekking, die voor de uitvoering van den tocht in die mate niet noodig zou zijn. De verkenning zal worden ondernomen, zoodra de vereischte toestemmingen van de betrokken regerin-ningen zullen zijn verkregen. Zijn deze ver genoeg ge-voerd

Koninklijke West-Indische Maildienst
Amsterdam
Passagiersdienst

naar en van SURINAME en CURAÇAO, Br. Guiana, Trinidad, Venezuela, Columbië, Centraal Amerika, Haïti.

derd, dan wordt het toestel in Europa aangekocht en naar Indië overgebracht. Het toestel zal waarschijnlijk een Bristol Pulman drie-dekker zijn, viermotorenstelsel, dat 200 K.M. snelheid per uur kan ontwikkelen. Terwijl het 16 personen kan vervoeren, is 't voornemen van kapitein Leendertz zich slechts te doen vergezellen door een tweeden vliegenier en twee mecaniciens.

Voor den reistocht wordt het volgende plan aange-geven:

1e en 2e dag Kalidjati-Singapore	925 K.M.	6 vliegenuren
3e naar Medan	600 "	4 "
4e en 5e. naar Rangaon (Br. I.)	1400 "	9 "
6e naar Calcutta	995 "	6 "
7e naar Allahabad	700 "	4 1/2 "
8, t. m. 10e naar Delhi en Karachi	1400 "	9 "
11e naar Bender Abbas (Perzië)	960 "	6 "
12e naar Baora (Turkije)	830 "	5 "
13e naar Bagdad	425 "	3 "
14e en 15e naar Cairo (Egypte)	1150 "	7 "
16e naar Kreta (Griekenland)	700 "	4 1/2 "
17e naar Otranto (Italië)	700 "	4 1/2 "
18e naar Rome	500 "	3 "
19e naar Nizza (Frankrijk)	425 "	3 "
20e naar Parijs	625 "	4 "
21e naar Soesterberg	425 "	4 "

Totaal zonden dus ongeveer 12700 K.M. in 3 weken worden afgelegd. Gerekend is op een snelheid van 160 K.M. in 't uur. In de opgegeven dagen zijn rustdagen inbegrepen.

Bij 't vele dat nog voor te bereiden en te doen valt, zal er hard gewerkt moeten worden om de uitvoering in den zomer van 1921 te verzekeren.

Japan-Nederlandsch Indië.

Met groote vreugde verneemt Nederland alle bijzon-derheden van de hartelijke ontvangst der Indische de-putatie in Japan. Heeft Japan zich onlangs, bij 't be-zoek der Nederlandsche zeelieden, reeds geuit op een wijze die voor volle oprechtheid geen twijfel overliet, die hartelijkheid is nu meer georganiseerd, meer in stel-selmatig willen uitgedrukt.

De feestenreeks is schitterend, hetgeen vertoond en gezegd wordt duidt beiderzijds op de behoefte van nauwe aansluiting. Onze gezant Jhr. Mr. A. G. D. de Graaff, heeft zich dadelijk de juiste man op de juiste plaats in den juiste tijd getoond. Zoo geheel ter goeder gelegen-heid, zeide hij, bij een noemaal ten zijnen huize, dat het idee, dat de Japanners anders dan als vrienden naar ons Indië zouden gaan, van nu af voor altijd be-graven behoerde te zijn.

Op een feest van de Japansche Zuidzee-vereeniging, zeide de directeur van de Taiwan Suiker Mij., de heer Yamamoto, in de deputatie het eerste teeken te begroeten van een weer herstellen van een bloeienden handel van Japan met Nederlandsch-Indië.

De president van de Kamer van Koophandel te Tokio, de heer Fujiyama, verzekerde, bij een door die Kamer aangeboden dejeuner, dat Nederland Japan ten onrecht van agressieve bedoelingen verdacht had, na de suc-cessen, die zijn leger en vloot hadden mogen behalen. Japan hoopt voortaan beschouwd te mogen worden als een verdediger van den vrede. In en voor den vrede wil Japan met N.-I. samenwerken. Hij stelde een we-derbezoek van Japansche bankiers en zakenlieden aan Indië in 't vooruitzicht.

De heer Zeilinga, het bekwame hoofd van onze depu-tatie, vond gelegenheid te doen uitkomen, hoe voor samenwerking in de eerste plaats wederzijds begripen noodig is, in 't streven om dit te bereiken ligt de voor-naamste betekenis van de zending.

Een voorloopige bespreking over de beste wijze om Japansche handelsbureaux in onze Oost te vestigen, leidde tot het besluit om een conferentie te houden met de Japansch-Nederlandsche vereeniging, de Zuid-zee-vereeniging en de Zuidzee-handelsvereeniging. De Zuidzee-vereeniging is voornemens binnenkort te Ba-tavia een dochter-instelling te openen van het Japansch Handelsmuseum te Singapore.

In de vergadering in de Kamer van Koophandel bracht de heer Kerkhoven een cooperatie van de Ja-pansche en Nederlandsche scheepvaartverbindingen in Azië ter sprake. Dr. de Vogel stelde voor monster ten-toonstellingen van Japansche chemische en medische producten te organiseren. Hij kan bij deze en andere gelegenheden ook de deelneming van Japan aan het in Augustus te Batavia te houden medisch congres voor-bereiden. Dit congres voor het Oosten heeft, zoodals be-kend, de steun der regering, op de begroting voor 1921 is er een vrij aanzienlijk bedrag voor uitgetrokken.

Bij de besprekingen in de Kamer van Koophandel te Tokio klaagde de heer Suzuki, vice-president van de Yokohama specie-bank, over de groote fluctuaties in

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND”
AMSTERDAM.

PASSAGIERSDIENST

van Amsterdam via het Suezkanaal naar SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA, SEMARANG en SOERABAIA.

GEBRs HEHENKAMP
Heerenkleermakers
Dameskleermakers
Bontwerkers
Lange Voorhout 25

VOLKS UNIVERSITEIT

GRAVENHAGE SECRETARIAAT HOOGE NIEUWSTRAAT 4
Leergangen op elk gebied van Wetenschap
WORDT LID Steunt met uwe bijdrage

Th. A. A. SIMONIS,
GROENMARKT 34, over de Prinsesstraat.
TELEFOON 2535. DEN HAAG.

Specialiteit in BEDDEN.
Grote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.
Magazijn gesloten van half een tot twee uur.

BALANSCONTROLE BELASTINGZAKEN INRICHTEN EN CONTROLEEREN VAN ADMINISTRATIES
H. A. VERHEIJ
LID NEDERLANDSCHE BOND VAN ACCOUNTANTS
VONDELKERKSTRAAT 17
TEL. Z. 3603 AMSTERDAM

WISBRUN & LIFFMANN.
Voorstraat 35-37 - Tel. 2503. - Den Haag.
DAMES MODEARTIKELN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.
BALARTIKELN.

NAAR INDIË.

Zij, die naar Indië vertrekken kunnen voor gedragen Dames-, Heeren- en Kinderkleding zeer hoge prijzen ontvangen bij de
Firma R. NORDEN, Bezemstraat 2, DEN HAAG

UITGAVE van de N.V. Boekdrukkerij v.h. Firma T. C. B. TEN HAGEN te 's-Gravenhage.

Heden is verschenen de 8ste veel vermeerderde druk van

Moderne Kookkunst.

BEWERKT DOOR

FRANÇOIS BLOM,

Cuisinier te 's-Gravenhage.

Prijs: ingenaaid f 4.00
gebonden - 5.00

OLYMPIA THEATER

Prins Hendrikplein 3 - Tel. H. 9521

Wij brengen U deze week een buitengewoon Programma met 2 Hoofdnummers.

Voor de Pauze de schitterend mooie Film

Alladin en de Wonderlamp

(6 Acten).

Een der mooiste Sprookjes uit Duizend en Een Nacht.

Na de Pauze:

Schaakmat

Sensationeele avonturen-roman in 4 acten.

In de hoofdrol de eminente Italiaansche Film-Actrice LAETITIA QUARANTA.

Zaterdagmiddag

KINDER- en FAMILIE-MATINÉE van 2.30 tot 5 uur.

(Matinée-Prijzen).

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM
Eusebiusbl. singel 1a, Tel. 195

den wisselkoers tusschen Ned.-Indië en Japan, waarvoor het zakendoen belemmering ondervindt.

De heer Zeilinga antwoordde, dat waar op het oogenblik Japans goudreserve Japan in staat stelt zijn buitenlandse aankopen te financieren zonder hulp van buiten, goed wederzijdsch begrip tusschen de circulatiebanken in Japan en Nederlandsch Indië noodig is. Dit begrip bestond reeds, maar was toegenomen door de persoonlijke kennismaking van de leiders. Maar de resultaten hiervan, wat betreft den wisselkoers, zouden pas merkbaar zijn, als de normale tijden terugkeeren en er overeenkomst bestaat van de schulden van alle landen in overeenstemming met den gouden standaard.

Hetgeen ons tot nu toe over de zending bereikt heeft, is, hoezeer in beknopte stijl verrat, voldoende om zekerheid te geven, dat zij goed en nuttig werk verricht.

Herinneren wij ons de spanning waarin Nederland kort vóór den grooten oorlog verkeerd heeft, spanning waarop de heer Fujiyama terecht heeft kunnen wijzen en die destijds niet alleen in Nederland bestond, dan is er wel een zeer groot verschil in geestesstemming tusschen hetgeen men toen vreesde en hetgeen nu gehoopt en verwacht wordt. Van uit dat oogpunt bezien, krijgen de vriendelijke klanken, die uit 't Rijk van de opgaande zon tot ons komen, nog een verhoogde betekenis. Er ligt in deze toenadering misschien meer vredeswaarborg dan een Volkerenbond kan geven, of wil men liever, door deze toenadering en belangen associatie kan Nederland, als koloniale mogendheid, praktische waarde gaan hechten aan de vredesvooruitzichten, die het gaarne in den Volkerenbond wil vinden.

Non-coöperation.

Heeft de in Britsch Indië opgezette beweging om de inlanders medewerking met de regering te doen weigeren, o.a. door niet aan de verkiezingen te willen deelnemen, niet de algemeene instemming gevonden, die de leider Ghandi en zijne propagandistische volgelingen gehoopt hadden, toch heeft de beweging een omvang genomen, waarover de regering geenszins gerust is.

In Bengalen en Madras heeft de beweging geen succes. In Behar en de centrale provinciën is de aanhang gering. De vrees bestaat echter, dat in Bombay velen zich van de verkiezingen zullen onthouden. De invloed van Ghandi is echter 't grootste in Punjab en in de Vereenigde Provinciën, omdat hij daar partij heeft weten te trekken van den wrok, overgebleven van de laatste onlusten, van de duurte der levensmiddelen en van de godsdienstige gezindheid, die zich tegen de christenen richt.

Maakt dit den toestand al zorgwekkend, de Britsch Indische regering staat door de tijdsomstandigheden nog voor andere moeilijkheden, waarvoor geen dadelijke oplossing te vinden is, en die door haar ongunstig gestemde elementen tegen haar uitgebuit worden. Officieel is in dit verband gewezen op de economische gevolgen van den dalenden wisselkoers en van den tegevoerdigen toestand der circulatie-middelen, welke te wijten zijn aan het ontbreken van vraag naar de voornaamste Indische uitvoerartikelen. Hieronder lijdt de handeldrijvende wereld van Europeanen, die de zuil is waarop de positie van Engeland in Indië berust.

Geen prettig vooruitzicht voor Austen Chamberlain, de kanselier der schatkist, die als opvolger van lord Chelmsford op den troon van Britsch Indië schijnt bestemd te zijn.

Nieuwe partij-vorming in Z. Afrika.

Het is tot een fusie gekomen van de Unionistische en de Zuid-Afrikaansche partijen. De nieuwe partij, die uit de te Bloemfontein gehouden besprekingen en genomen besluiten zal ontstaan, wil de huidige constitutie steunen en is gericht tegen de afscheidingspolitiek, dus tegen de „nationalisten”. De onlangs, ook te Bloemfontein, in 't werk gestelde poging om een hereeniging te verkrijgen, waarin de nationalistenvetrokken zouden zijn, is mislukt, zooals generaal Smuts verklaarde, doordien de aanhangers van Hertzog houden aan het motto: „Zuid Afrika een republiek”, terwijl de Z. A. P. daar tegenover stelt: „Zuid Afrika een natie.”

Deze partij zal nu samensmelten met de Unionisten, die mede te Bloemfontein in congres bijeen zijn geweest, waar hun leider, Sir Thomas Swart, hun wensch weergaf om den heiligen band, die de Unie aan het Britsche gemeenebest bindt, te handhaven.

Smuts verwacht van deze fusie het ontstaan van een sterke regeringspartij, steunende op alle gematigden zonder rassenverschil, om Z. A. door de huidige kritieke tijden heen te helpen.

Een zaal van Vollenhoven.

Aan het voornemen om aan een college-zaal van de Koloniale school te Parijs den naam van onzen, in den oorlog als Fransch kapitein gevallen, landgenoot van Vollenhoven te verbinden, is dezer dagen uitvoering gegeven. Bij de onthulling van een gedenkplaat ter herinnering van de in den oorlog gevallen leerlingen en oud-leerlingen van de Koloniale school, heeft de minister van koloniën Serraut in 't bijzonder ook den oud-gouverneur generaal van Fransch West Afrika van Vollenhoven herdacht, als een der schitterendsten onder de dappersten, en opende hij, na deze plechtigheden de zaal der school, die aan zijne nagedachtenis gewijd blijft.

Koloniaal congres in Brussel.

Volgens een bericht in de „N. R. Ct.” van 6 November zal medio December te Brussel een koloniaal congres worden gehouden, dat, als wij 't goed begrijpen, een uitsluitend Belgisch congres zal wezen. De koning is eere-voorzitter. Op de agenda der te bespreken onderwerpen komen o.a. de volgende voor: Het behoud en de ontwikkeling der bevolking; het vakonderwijs voor de negers; de opwekking van een koloniale geestesgesteldheid in België; verder vraagstukken op 't gebied van de politiek, het verkeerswezen en den landbouw; de middelen om de vestiging van Belgen in Congo aan te moedigen; de deelneming der kolonisten aan het bestuur der kolonie; de inboorlingenpolitiek en de samenwerking van Belgen en inboorlingen; de algemeene economie van de koloniale begroeting.

Mededeelingen.

Van de Redactie-Commissie:

Naar wij van de tooneelvereniging K. E. A. V. vernemen, zal, gezien het groote succes van het Indische stuk van den heer Vaandrager „Verplante Bloem” er een tweede opvoering van plaats hebben op Maandag 15 dezer, in het Theater Verkade, Heerengracht, Den Haag, voor een ieder toegankelijk tegen gereduceerde schouwburgprijzen.

Gaarne vestigen wij hierop de aandacht onzer lezers.

Van de Commissie voor het afnemen van het Klein-ambtenaarsexamen.

KLEIN-NOTARISEXAMEN.

De bij het Koninklijk besluit van 12 Februari 1913, no. 130 (Staatsblad no. 54), ingestelde commissie voor het afnemen hier te lande van het zogenaamd klein-notarisexamen, bedoeld in de art. 16g tot 16n van het Reglement op het Notarisambt in Nederlandsch-Indië, maakt, ingevolge art. II van genoemd besluit, bekend, dat in de maand December 1920, op nader te bepalen dagen, aan de met verlof hier te lande vertoevende ambtenaren bij het hollandsch bestuur in Nederlandsch-Indië gelegenheid zal worden gegeven tot het afleggen van bovengenoemd examen, waarvoor een bedrag van f 30.— verschuldigd zal zijn.

Zij, die tot dit examen wenschen te worden toegelaten, moeten zich vóór 20 November a.s. met opgaaf van hun adres, schriftelijk aanmelden bij den secretaris der commissie (mr. P. L. A. Colard, Boschlaan 16, Zeist), onder overlegging van een quitantie van storting bij een der Rijksbetaalmeesters.

's-Gravenhage, 4 November 1920.

Namens de Commissie,
De Voorzitter,
Mr. J. J. HAGEN.

ROTTERDAMSCH LLOYD

Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregeld MAIL- en PASSAGIERSDIENST van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met aansluiting naar alle havens in den IND.-ARCHIPEL

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien van draadloze telegrafie en onderwater-kloksignaal

VOORHANDEN EEN GROOTE KEUZE:
Romans, Jongens- en Meisjesboeken, Prentenboeken. 176
Kantoor-, School-, Schrijf- en Teekenbehoefden.
Spoedige levering van alle Studietoeken, Tijdschriften en Modeplaten.
Leesbibliotheek in 4 talen. Advertentie-Bureau.
BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
E. VAN ANDEL, Welmarstraat 16a b.d. Suezkade
Telefoon 3213 - DEN HAAG

G. KERNER & Co.
Opgericht 1890 te Soerabaya.
STATIONSWEG 78 DEN HAAG
Specialiteit in Indische Uitrustingen
Filialen te Batavia en Soerabaya
ALLE LEVERINGEN ONDER GARANTIE.

C. J. NEFKENS, Den Haag

levert U een wagen welke
aan iederen eisch voldoet

Showroom: Pletterijkade 13; Garages: van Diemenstraat 159-165,
Tasmanstraat 142-148; Kanaalweg 95-103
Tel. H. 1854 en Sch. 3137 Briefadres is Prins Hendrikstraat 93

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10-12 v.m. en 2.30-4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.01 1/2 frankeerkosten.
- b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit:
 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkring en Vooruitzichten.
 - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de, verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (Tijdelijk uitverkocht)
 - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de, verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk.) Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
 - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 1/2 frankeerkosten.
 - XI. De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
- d. Emancipatie-Toespraak door Th. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.01 1/2.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoert 187, zijn van 10-12 en van 2-4 uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Les- en Zanglessen.
- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische massage en manieure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
- Lessen en Schilderlessen.
- Lessen in moderne talen.
- Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
- Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
- Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.

Dese inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, Buys Ballotstraat 15.
Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensioens, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West”, die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

- A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
- Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
- S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
- J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
- B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
- A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
- Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstuk.
- H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

EDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.
Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Sragen, res. Soerakarta, Java.

COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ

Centraal Meubelmagazijn
= „DUINOORD” =

Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624

STOFFEERDERIJ MEUBELMAKERIJ

De Haagsche Broodfabriek

„Theario”

Fabriek en Kantoor:

Bilderdijkstraat 139

LUXEBROOD-EN-BESCHUITFABRIEK

met speciale afdeling

BANKETBAKKERIJ.

De Haagsche Broodfabriek
heeft in ALLE deelen van
de stad EIGEN WINKELS.

Zij staat sedert 1909 voortdurend
onder contrôle van het Station voor
Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

VLEUGELS, PIANO'S KUNSTSPELPIANO'S — ORGELS —

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN

Speciale Inrichting voor het
gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG

BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

Leverancier van H. M. de Koningin.

Maison de Bonneterie

Leverancier van H. M. de Koningin.

DEN HAAG, Buitenhof-Groenmarkt.

AMSTERDAM, Kalverstraat-Rokin

Grootst gesorteerde Magazijnen van Elegante Dames- en Kinderconfectie.

MAGAZIJN VAN

Heerenhoeden en Pelterijen,

EDUARD PELGER,

Prinsestraat 35 - Den Haag,
Telefoon No. 3902.

N.V. MEUBELFABRIEK
V/H LE COINTRE & CO.

*Ameublementen
Belimmeringen
Gordijnen
Tapijten*

Modelhuis: Oude Molstraat 32
- 'S-GRAVENHAGE -

MAISON H. SIMONS

Mantel- en Costuummagazijnen
13 HEULSTRAAT DEN HAAG NOORDEINDE 17A

zijn steeds voorzien van het Nieuwste op het gebied van

DAMESKLEEDING
GEREED EN OP MAAT

Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

Firma H. RAHR, Utrecht

ACHTER ST. PIETER 4 - TELEFOON 443
OPGERICHT 1835.

Piano- en Muziekhandel.

F. C. DE BRUYN

Magazijn van Comestibles en Fijne Vleeschwaren

LEVERT UITSLUITEND EERSTE KWALITEIT
ARTIKELEN TEGEN BILLIJKE PRIJZEN.

Bestellingen worden dagelijks opgenomen en franco thuisbezorgd.

Vraagt Prijscourant. Neemt Proef.
TELEF. 3381 - DANCKERTSTRAAT 43.

HOEKER & ZN.

Uitsluitend adres Heerengracht 435-437

Goud - Zilver
Paarlen - Brillanten

AMSTERDAM 192 Telefoon 309 Noord

Oudste en Soliedste Adres

Opgericht Ao 1781

HAAGSCHE MANUFACTUURHANDEL

voorheen VAN HOUTEN & Co 165
Grote Markt 4, DEN HAAG, Tel. 1974, Laan 2-4

- Manufacturen
- Witte Goederen
- Karpetten
- Loopers
- Ledikanten
- Bedden
- Dekens
- Matrassen
- Vitrages
- Gordijnen

Groote sorteering
Slaapkamer - Ameublementen

A. SCHRÖDER & Co.
Groenmarkt.

Voor het Koude Jaargetijde brengen wij wederom

ALLES in de bekende goede kwaliteiten

Instituut LAURILLARD

OPLEIDING voor verschillende examens en ambten, zooals Staatsinrichting M. O., Staathuishoudk. M. O., Gemeente-administratie, Boekhouden. De opleid. geschiedt ook **schriftelijk** in Nederland en Koloniën met zeer goede resultaten. Prospectus en lijsten met namen en adressen van **vierhonderd en vijftig geslaagden** worden op aanvraag gratis toegezonden door Mr. Dr. I. J. M. LAURILLARD,

Oranjeplein 102 - Den Haag
Telefoon 6225

Piano's en vleugels

DUCANOLA
NON PLUS ULTRA

F. A. C. F. VAN DER DOES
LANGE HOUTSTRAAT 9
DEN HAAG
BRED - MAASTRICHT
Vraagt catalogus

Modemagazijnen

van Bommel

Vlamingstraat 8-10
Prins Hendrikstraat 98-106

SPECIALITEIT
Handschoenen

P. B. VAN MOORSEL & Co

Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Torenstraat 5-6 - Telefoon 2898 - Den Haag

Goedkoopst adres voor het meubeleeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank

Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te Den Haag en J. G. COSTER te Winnipeg.

Verkrijgbaar: **6 pCt PANDBRIEVEN à 98 pCt.**
Uitstaand bedrag Pandbrieven per 1 Juli f 22.314.200.
Beleggingen per 1 Juli f 22.426.595.22 1/2.

Drukkerij ten Hagen levert tegen billijken prijs drukwerk, dat aan bijzondere eischen voldoet.